

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ. 1840.]

[ΑΡΙΘ. 38.]

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΝΕΛΣΩΝ, ΚΑΙ Η ΝΑΥ- ΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΕΪΛΟΥ.

ΕΙΣ τὸ διάστημα τῶν πολυαρίθμων καὶ πανδείων πολέμων, ὅσους ἐπέφευεν ἡ τῶν Γάλλων πολιτικὴ μεταβολή, ὀλίγαι μάχαι συνεκροτήθησαν ἀξιολογώτεραι τῆς τοῦ ΝεΪλου· ἐξ αὐτῆς ὅχι μόνον ἐφάνη λαμπρῶς ἡ τῶν νικητῶν ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ τὰ σπουδαιότατα προήλθον. Ἴδου δὲ ὅποια ἦτον ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν σχετικὴ θέσις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.

Ἀφοῦ ὁ Βοναπάρτης μετ' ἀπεριγράπτου σχεδὸν ταχύτητος κατώρθωσε πολυαρίθμους εὐκλεεῖς νίκας εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1797, ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου ἤξειώθη τῆς πλέον κολακευτικῆς ὑποδοχῆς. Πιθανὸν ὅτι εὐκόλως ἠμπόρει καὶ τότε νὰ λάβῃ σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ὑπὸ φιλοδοξίας ἀπλήστου κυριευμένος, ἀπέβλεπε τόσον ὑψηλὰ, ὅσον ἀκόμη δὲν ἴσχυε νὰ φθάσῃ. Ὅθεν ἀνέβαλε πάντα σκοπὸν περὶ πολιτικῆς—ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βασιλικῆς—δυνάμεως, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν μεγίστην ἤδη στρατιωτικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν διὰ τολμηρᾶς καθόδου ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. Ταύτης οἱ σκοποὶ οὕτω πως ἐξετέθησαν—α. Νὰ συστήσῃ παρὰ τὸν ΝεΪλον Γαλλικὴν ἀποικίαν, ἣτις, χωρὶς τοῦ προστρέχειν εἰς τὸ σύστημα τῆς δι' ἀνδραπόδων γεωργίας, νὰ παρέχῃ τὰ προϊόντα τοῦ Ἀγ. Δομινίκου καὶ τῶν ζαχαροφόρων νήσων· β'. Νὰ ἀνοίξῃ καινοὺς ἀγωγούς διὰ τὰ Γαλλικὰ χειροτεχνήματα εἰς τὴν Ἀφρικὴν, Ἀραβίαν, καὶ Συρίαν· καὶ νὰ ἀντιλαμβάνῃ ὅλα τὰ προϊόντα τῶν χωρῶν τούτων· γ'. Κινήσας ἐκ τῆς Αἰγύπτου, νὰ φέρῃ στρατεύματα πεντήκοντα χιλιάδων εἰς τὸν ποταμὸν Ἰνδόν, καὶ νὰ συναγωνισθῇ μετὰ τῶν δυσηρεστημένων Μαχρατῶν, Ἰνδῶν, καὶ Μουσσουλμάνων κατὰ τῆς ἐν Ἰνδία Ἀγγλικῆς δυνάμεως. Ἡ τελευταία πιθανὸν ὅτι ἐχρημάτισεν ἢ κυριωτέρα τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἀφορμή.

Τὰ πάντα ἠτοιμάσθησαν διὰ τὴν ἐκστρατείαν, καὶ τὴν 19ην Μαΐου, 1798, ἐξέπλευσεν ὁ Βοναπάρτης ἀπὸ τὴν Τέλω (Toulon) μετὰ δεκατρία δίκροτα, ἕξ φρεγάτας, καὶ στόλον φορτηγῶν, 25,000 ἀνδρῶν περιέχοντα. Ἀπὸ τὴν Γένοβαν καὶ ἀλλαχόθεν ἄλλοι στολίσκοι συνηνώθησαν μετ' αὐτοῦ. Ἐφθασε δὲ εἰς τὴν Μάλταν τὴν 9ην Ἰουνίου, καὶ εἰς τὸ βραχὺ διάστημα δώδεκα ἡμερῶν ὑπέταξε τὴν νῆσον, καὶ ἀπέπλευσε διὰ τὴν Αἴγυ.

• 2 δ'.

πτον, ὅπου ἐφθασε τὴν 5ην Ἰουλίου. Ἀποβιβάσας τὰ στρατεύματα, διώρισεν ὥστε τὰ μὲν φορτηγὰ νὰ συρθῶσιν ἐντὸς τοῦ ἐσωτέρου λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, τὰ δὲ πολεμικὰ νὰ μείνωσι προσωρμισμένα παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ Κόλπου Ἀβουκίρ. Ἐλαβε τότε τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατεύματος ὁ Βοναπάρτης, καὶ προέβη εἰς τὸ ἐνδότερον, ὅπου ἀνάγκη αὐτὸν ν' ἀφήσωμεν, καὶ νὰ διευθύνωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν ἐν Ἀβουκίρ στόλον.

Ἡ Βρετανικὴ αὐλὴ δὲν ἐγνώριζε κατὰ πρῶτον εἰμὴ ἀορίστως πως τοὺς σκοποὺς τῆς Γαλλικῆς ἐκστρατείας· ἀκούσαντες ὁμοῦς ὅτι εἰς τὴν Τέλω συνηθροίζοντο πλοῖα, ἐπεμψαν στόλον νὰ κατασκοπεύῃ τὰς κινήσεις αὐτῶν. Τοῦ στόλου τούτου διωρίσθη ναύαρχος ὁ Κόμης St. Vincent, ὅστις ἔλαβε διαταγὰς νὰ προσβάλλῃ τὸν Γαλλικὸν μετ' ὅλου τοῦ ἰδίου τοῦ στόλου, ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ· ἢ, ἂν ἴσχυε μόνον ἀπόσπασμα, νὰ θέσῃ αὐτὸ ὑπὸ τὸν Νέλσωνα (τότε Sir Horatio Nelson). Ὁ Κόμης λοιπὸν St. Vincent ἀπέστειλε τὸν Νέλσωνα ἐκ Γιβραλτάρ μετὰ τρία δίκροτα, τὴν Ἐμπροσθοφυλακὴν, τὸν Ὁρίωνα, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, μετὰ τέσσαρας φρεγάτας, καὶ μίαν κορβέτταν. Μετὰ τοῦ μικροῦ στολίσκου τούτου ἐπλευσεν εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Λουγδούνου, ὥστε νὰ κατασκοπεύῃ τοὺς ἐν Τέλω Γάλλους· ἔτυχε δὲ πυκνοτάτη ὁμίχλη νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς δύο στόλους ἀπὸ τοῦ νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, μολονότι, εἰς τὸ πέλαγος ἐξερχόμενοι οἱ Γάλλοι, ἐπέρασαν ὀλίγας μόνον λεύγας μακρὰν τῶν Βρετανῶν, οἵτινες οὕτω διεσώθησαν κατ' εὐτυχίαν ἀπὸ τὴν προσβολὴν πολὺ ἀνωτέρας δυνάμεως.

Μαθὼν ὁ Νέλσων, ὅτι ὁ Γαλλικὸς στόλος πρῶτον ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῆς Μάλτας, ἔπειτα δὲ κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ἔστειλεν εἰδῆσιν εἰς τὸν Κόμητα St. Vincent, ὅστις ἐπεμψεν εἰς αὐτὸν πρὸς ἐπιδυνάμωσιν δέκα δίκροτα ἐβδομήκοντα τεσσάρων κανονίων, τὸν Κυλλοδὲν, Γολιάθ, Μινώταυρον, Ἀμυναν, Βελλεροφόντην, Μεγαλοπρεπῆ, Ζηλωτὴν, Ταχὺν καὶ ἀσφαλῆ, Θησέα, Τολμηρὸν, καὶ τὸν Λεάνδρον πενήκοντα κανονίων. Ὁ ἐξάίρετος στόλος οὗτος ἐτέθη τῶρα ὑπὸ τὴν ἀπεριόριστον αὐτοῦ ὁδηγίαν· διότι αἱ μέλλουσαι πράξεις ἀφέθησαν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διάκρισιν.

Πρῶτα νέα ἔμαθεν ὁ Νέλσων, ὅτι οἱ Γάλλοι αἰφνιδίως παρουσιάσθητες κατέλαβον τὴν Μάλταν· ὅθεν ἔπλασε σχέδιον νὰ κτυπήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν λιμένα τῆς

Γαύλου· ἀλλ' εἶχαν ἤδη ἐκπλεύσειν, πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ. Ἐσυμπέρανε τότε ὅτι προέβησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ θετικῶς οὐδὲν ἐγνώριζεν. Ἐφθασε μετὰ τοῦ στόλου ἔξω τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν 28ην Ἰουλίου, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς δὲν ἦτον ἐκεῖ, οὔτε ὑπῆρχεν εἰδησίς τις περὶ αὐτῶν· ὁ διοικητὴς ὁμοῦς εἶχε λάβειν ὑποδηλώσεις τῶν σκοπῶν τοῦ Βοναπάρτου, καὶ προητοίμαζε τὴν πόλιν εἰς ἀμυναν. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Νέλσων ἐκ τῆς Αἴγυπτου, καὶ προέβη κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου, ἐλπίζων νὰ συναντήσῃ τὸν ἐχθρὸν.

Ὁ Γαλλικὸς στόλος ἐφθασεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ὑπὸ τοῦ Νέλσωνος· οὗτος δ' ἐπλευσεν ὀπίσω εἰς τὴν Σικελίαν, συγκεχυμένος διὰ τὴν ἀποτυχίαν. Ἐνταῦθα ἐπεσκεύασε τινὰ τῶν πλοίων, ἔστειλε δὲ γράμματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐξηγητικὰ τῆς ἀτυχοῦς ἐκβάσεως τοῦ μέχρι τοῦδε καταδιωγμοῦ. Ἐτι ὁμοῦς ἐπέμενε εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Γάλλοι ὑπῆγαν εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ, καὶ εἰς τοὺς ἀντίποδας ἂν διευθύνθησαν, ἔγραφε πρὸς τὸν Πρῶτον Λόρδον τοῦ Ναυαρχείου, «εἶσθε βέβαιος ὅτι οὐδὲ στιγμὴν θέλω χάσειν νὰ φέρω αὐτοὺς εἰς συμπλοκὴν».

Τὴν 25ην Ἰουλίου ἐξέπλευσε τῆς Σικελίας διὰ τὴν Πελοπόννησον· τὴν δὲ 28ην ἔμαθεν ὅτι πρὸ τεσσάρων ἐβδομάδων ἐφάνησαν οἱ Γάλλοι διευθυνόμενοι πρὸς τὸ νοτιανατολικὸν ἐκ τῆς Κρήτης. Ἀμέσως ἀπεφάσισεν ὁ Νέλσων νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν· φθάσας δ' ἐκεῖ τὴν 1ην Αὐγούστου, εὐρήκεν, ἐπὶ τέλους, τὸν ζητούμενον. Πολλὰς προηγηθείσας ἡμέρας μόλις εἶχεν εἶτε φάγειν εἶτε κοιμηθῆν ὁ Νέλσων· τῶρα διέταξε νὰ παρατεθῇ τὸ γεῦμα, ἐνῶ ἐγίνοντο αἱ τῆς μάχης ἐτοιμασίαι· ὅτε δὲ οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἐσηκώθησαν ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ ὑπῆγεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ στάσιν, τοὺς εἶπεν, «Αὔριον τοιαύτην ὥραν θέλω ἔχειν κερδημένον ἢ τὸν τίτλον Λόρδου, ἢ τὸ κοιμητήριον Οὐέστμινστερ*».

Ὁ Γάλλος ναύαρχος εἶχε προσορμίσειν τὰ πλοῖά του εἰς τὸν Κόλπον Ἀβουκίρ, τοῦ ἐμπροσθίου δίκροτου εὐρισκομένου σχεδὸν ἐπὶ τινὰ ῥηχά, τοῦ δὲ λοιποῦ στόλου σχηματίζοντος καμπύλην γραμμὴν παρὰ τὰ βαθέα ὕδατα. Συνίστατο δὲ ὁ στόλος ἀπὸ δεκατρία δίκροτα, —ἐξ ὧν τρία ἦσαν ὀγδοήκοντα κανονίων, ἐν δὲ 120, —καὶ τέσσαρας φρεγάτας, ὅλα ὁμοῦ φέροντα 1196 κανόνια, καὶ 11,230 ἀνδρας. Οἱ Ἀγγλοὶ εἶχαν ὡσαύτως δεκατρία δίκροτα, καὶ ἐν πλοῖον πενήκοντα κανονίων, φέροντα 1012 κανόνια, καὶ 8068 ἀνδρας. Τὸ σχέδιον τοῦ Νέλσωνος ἦτο νὰ περικλείσῃ μέρος τῶν ἐχθρικών πλοίων μεταξὺ διπλῆς γραμμῆς τῶν ἰδίων του, καὶ οὕτω νὰ προσβάλλῃ αὐτὰ ἀμφοτέρωθεν διαμιάς. Τὸ σχέδιον τοῦτο μαθὼν παρὰ τοῦ Νέλσωνος εἰς τῶν ἀξιωματικῶν, «Τί τάχα,» εἶπε μετ' ἀγαλλιάσεως «θέλει στοχασθῆν ὁ κόσμος, ἂν ἐπιτύχωμεν!» «Δὲν ἔχει ἂν

ἡ ὑπόθεσις αὕτη,» ἀπεκρίθη ὁ Νέλσων· «ὅτι μὲν θέλωμεν ἐπιτύχειν, εἶμαι βέβαιος· ποῖος ὁμοῦς θέλει ἐπιζήσειν νὰ διηγηθῇ τὴν νίκη, τοῦτο εἶναι ἄλλος λόγος.» Αὕτη εἶναι μία τῶν πολυαρίθμων περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Νέλσων ἔδειξε βαθμὸν πεποιθήσεως, σχεδὸν ἀκατανόητον εἰς κοινὰ πνεύματα.

Προσεγγίσαντος τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, ἤνοιξε κατ' αὐτοῦ ὁ Γαλλικὸς σταθερὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ὁμοῦς δὲν ἀνταπεδίδετο, ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ κατεγίνοντο εἰς ἐτοιμασίας διὰ ν' ἀράξωσι. Βρίκιόν τι μετεχειρίσθη ὁ Γάλλος ναύαρχος ὡς δέλεαρ, δι' οὗ νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ἀγγλοὺς νὰ πλησιάσωσιν εἰς ὑφαλὸν τινα· ἀλλ' ὁ Νέλσων ἀπέφυγε τὴν παγίδα. Ὁ Γολιάθ εἰσέπλευσεν ἀναμέσον τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἤραξε πλησίον ἐνὸς τῶν δίκροτων, καὶ ἤνοιξε κατ' αὐτοῦ ταχὺ πῦρ. Ὁ Ζηλωτὴς προσεκολλήθη παρομοίως εἰς ἄλλο Γαλλικὸν δίκροτον, τὸ ὁποῖον κατέστρεψεν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς δώδεκα λεπτά. Ὁ Ὠρίων, προσέτι, ὁ Τολμηρὸς, καὶ ὁ Θησεὺς, ἐπέρασαν ἐκ διαδοχῆς μεταξὺ τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς, καὶ ἐδιάλεξαν πλοῖα, μεθ' ὧν ἦλθον εἰς συμπλοκὴν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ ἐπίλοιπα Βρετανικὰ πλοῖα ἐκτύπησαν τὴν Γαλλικὴν γραμμὴν ἀπὸ τὸ ἐξω μέρος, τουτέστι τὸ πλεον ἀπομεμακρυσμένον τῆς ξηρᾶς. Ὁ Νέλσων, εἰς τὴν Ἐμπροσθοφυλακὴν, ἐφώρμησε κατὰ τοῦ Σπαρτιάτου, ἐνῶ ὁ Μινώταυρος, ὁ Βελλεροφόντης, ἡ Ἀμυνα, καὶ ὁ Μεγαλοπρεπὴς, προσέβαλον κατὰ τῶν ἄλλων πλοίων τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς. Ἡ ἐκπυρσοκρότησις ἐγίνε τρομερά· ἤρχισεν εἰς τὰς ἑξ ἡμισυ, καὶ εἰς τὰς ἑπτὰ ἐνύκτωσεν, ὥστε ἄλλο φῶς δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν κανονίων. Ἐν τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων, ὁ Κυλλοδὲν, ἐκάθισεν αἰφνιδίως εἰς τὰ ῥηχὰ πρὶν ἀρκετὰ πλησιάσῃ, καὶ οὕτω ἐμποδίσθη τοῦ νὰ συμμεθέξῃ τῆς μάχης. Τὰ δὲ λοιπὰ τρία, ὁ Ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς, ὁ Λεάνδρος, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπέφυγον τὴν συμφορὰν τοῦ Κυλλοδὲν, καὶ συνηγωνίσθησαν μετὰ τοῦ λοιποῦ στόλου.

Δύο ἐκ τῶν Γαλλικῶν πλοίων ἠλώθησαν ἐντὸς ἐνὸς τεταρτημορίου τῆς ὥρας, καὶ ἄλλα τρία πρὶν τῶν ὀκτῶ ἡμισυ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἔλαβεν ὁ Νέλσων πληγὴν εἰς τὸ μέτωπον, ἧτις ἱκανὴν ὥραν διήγειρε πολὺν φόβον, ἔπειτα ὁμοῦς εὐρέθη ἐπιπόλαιος. Ὁ Γάλλος ναύαρχος Brueys ἦτον ἤδη φονευμένος. Περὶ δὲ τὰς ἐννέα ἡ Γαλλικὴ ναυαρχίς, Ἀνατολὴ καλουμένη, Οριεντ, καὶ 120 κανόνια φέρουσα, ἐπῆρε φωτίαν, καὶ παρίστανε θῆμα καταπληκτικόν. Τοσαύτην λάμψιν διέχυνεν, ὥστε καθαρῶς ἐφαίνοντο ὅλα τὰ πλοῖα, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ ἐπὶ τῶν πλοίων. Περὶ τὰς δέκα ἐξερράγη τὸ τρίκροτον.

Τὴν τρομερὰν ταύτην ἐκρηξιν ἠκολούθησε σιωπὴ οὐχ ἥττον καταπληκτικὴ· εὐθὺς διεκόπη ἀμφοτέρωθεν ἡ πυρσοκρότησις· πρῶτος δὲ ἤχος, τὴν σιωπὴν ταύτην λύσας, ἦτον ὁ κτύπος, ὁ προελθὼν ἀπὸ τὰ συντετριμμένα κατάρτια καὶ ἐπίκρια, εἰς τὴν θάλασσαν πεσόντα

* Εἰς τὸ κοιμητήριον Westminster θάπτονται οἱ βασιλεῖς, καὶ οἱ ἑνδοκοὶ τῆς Ἀγγλίας ἄνδρες.

ἐκ τοῦ μεγίστου ὕψους, ὅπου εἶχεν ἀναπέμφειν αὐτὰ ἢ τῆς πυρίτιδος βία. Ἱστορεῖται ὅτι σεισμὸς διέλυσε ποτὲ μάχην μεταξὺ δύο στρατῶν· τοιοῦτο συμβεβηκὸς ἤθελε φανῆν ὡς θαῦμα· ἀλλὰ ποτὲ δὲν συνέβη τι ἐν καιρῷ μάχης ἀπλῶς ἀνθρώπινον, ἴσον κατὰ τὸ ὕψος μὲ τὴν ὁμόχρονον ταύτην παῦσιν, καὶ ὅλας τὰς περιστάσεις αὐτῆς.

Ἀργύριον, συμποσούμενον εἰς 15,000,000 φράγκα, περιείχετο εἰς τὴν καεῖσαν ναυαρχίδα.

Εὐθύς ὅτε τὸ τρίκροτον ἐφάνη καιόμενον, ὁ Νέλσων, μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ φιλανθρωπία, διέταξε νὰ σταλθῶσι λέμβοι πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν πασχόντων, καὶ περὶ τοὺς ἐβδομήκοντα Γάλλους ναύτας διεσώθησαν τοιοῦτοτρόπως.

Μετὰ τὴν ἔκρηξιν ἤρχισε πάλιν ἡ ναυμαχία, καὶ ἐξηκολούθει δι' ὅλης τῆς νυκτός· περὶ δὲ τὴν αὐγὴν ὅλα τὰ πλοῖα ἐκτὸς τεσσάρων ἦσαν ἢ παραδομένα ἢ κατεστραμμένα. Τὰ τέσσαρα ταῦτα, δηλ. ὁ Γυλιέλμος Τέλλ, ὁ Γενναῖος, καὶ δύο φρεγάται, εὐτύχησαν νὰ διασωθῶσιν. Ἐκ τῶν δεκαεπτὰ πλοίων τοῦ Γαλλικοῦ στόλου, ἑννέα ἠλώθησαν, τρία ἐκάησαν, ἐν δὲ κατεποντίσθη. Οἱ φονευθέντες καὶ κληρωθέντες Ἀγγλοὶ ἀνέβαιναν εἰς χιλίους· οἱ δὲ φονευθέντες, πληρωθέντες, καὶ αἰχμαλωτισθέντες Γάλλοι εἰς 8000 καὶ ἐπέκεινα. Ὁ Νέλσων ἤθελε κατακαύσειν καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ παραλίου Γαλλικὰς ἀποθήκας· ἀλλὰ δὲν εἶχε μικρὰ πλοῖα πρὸς τοῦτο ἀρμόδια.

Ἡ μάχη αὕτη (καλουμένη ἡ Ναυμαχία τοῦ Νείλου, καὶ ποτε τοῦ Ἀβουκίρ) ὑπερελάμπρυνε τὸν Νέλσωνα. Ὁ Σουλτάνος ἐτίμησεν αὐτὸν μὲ γούναν ἀπὸ σαμούρια, ἀξίζουσαν πέντε χιλιάδας δίστηλα, καὶ πτερὸν ἀδαμαντοκόλλητον, τιμώμενον δεκαοκτὼ χιλιάδας·—ἡ μήτηρ τοῦ Σουλτάνου ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν κιβώτιον ἀδαμαντοκόλλητον, τιμώμενον πεντακισχίλια δίστηλα· ὁ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτωρ Παῦλος ἐπεμψε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα, ἀδαμαντοκόλλητον, ἐντὸς χρυσοῦ κιβωτίου· ὁμοία τούτων ὄψα ἔλαβε παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Σαρδινίας καὶ Νεαπόλεως. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ μὲν βασιλεὺς ὕψωσεν αὐτὸν εἰς βαθμὸν Βαρόνου· αἱ Βουλαι ἔδωκαν σύνταξιν ἐτήσιον 10,000 διστήλων εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς δύο ἐφεξῆς διαδόχους του· ἡ Συντροφία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐχάρισε 50 χιλιάδας δίστηλα· ἡ Τουρκικὴ Συντροφία σκεύη ἀργυρᾶ· ἡ δὲ Πόλις τοῦ Λονδίνου ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ὅλους τοὺς πλοίαρχους τοῦ κομψὰς ῥομφαίας.

Δυσκόλως ἤθελεν ἐμπορέσειν τις νὰ εὕρη ναυμαχίαν τῶν νεωτέρων, ἧτις ἐπέφερον ἀποτελέσματα τόσοσπονδαῖα, ὅσον αὕτη. Οἱ τῆς Γαλλίας στρατιωτικοὶ ἀγῶνες βαθμηδὸν εἶχαν καταστρέφειν τὴν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης συγκροτηθεῖσαν κατ' αὐτῆς ἐνωσιν· αἱ νίκαι τοῦ Βοναπάρτου εἶχαν ταπεινώσειν τὴν ὑπερηφανίαν τῆς Αὐστρίας· ἡ ἡπειρος ἐβλεπε μετὰ τρόμου πρὸς τὴν νέαν δημοκρατίαν· καὶ ὅτε τὸ Διευθυντήριον κατέλαβε τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Ἑλβετίαν, κάνεις δὲν

ἐτόλμησε νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀλλὰ κατὰ συνέπειαν τῆς ἐν τῷ Νείλῳ νίκης ἔλαβον αἰφνης ἄλλην μορφήν τὰ πράγματα, καὶ ὁ δορικτῆτωρ τῆς Ἰταλίας ἀπεκλείσθη εἰς χώραν μακρυνήν, ὅθεν οἱ στόλοι τῆς Ἀγγλίας ἤμπόρουσαν νὰ τοῦ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπιστροφὴν.

ΟΙ ΓΑΥΚΟΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Οἱ Γαῦκοι (Gauchos) τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς φημίζονται ὡς ἔθνος περιεργότατον. Ἐχουσι μὲν μικρὰν ὁμοιότητα Χριστιανῶν, ἀφοῦ κατήχησαν αὐτοὺς οἱ Ἰησοῦται τῆς Πορτογαλλίας· ἀλλὰ γενικῶς τὰ ἦθη αὐτῶν εἶναι ἀπλοῖα καὶ ἄγρια, ὅσον δύναται ἀνθρώπος νὰ φαντασθῇ. Διὰ νὰ καταλάβωμεν τὸ εἶδος τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκουμένης χώρας, σημειωτέον ὅτι παμμεγέθους σειρὰ βουνῶν (αἱ Ἄνδεις) διαπερᾷ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν κατ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἑκτασιν, ἀπὸ ἄκρας εἰς ἄκραν. Ἐγγίζει δὲ ἡ μακροτάτη αὕτη σειρὰ πολὺ μᾶλλον εἰς τὸ δυτικόν, ἢ Εἰρηρικόν παράλιον τῆς Ἀμερικῆς, παρὰ εἰς τὸ ἀνατολικόν, ἢ Ἀτλαντικόν παράλιον· τὸ δὲ μεταξὺ τῆς σειρᾶς καὶ τοῦ Εἰρηρικοῦ μικροῦ διάστημα διατέμνουσι φάραγγες, ἀνώτεροι τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος ὅποιωνδήποτε ἄλλων εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῶν Ἄνδεων, ἐκ τοῦ ἐναντίου, σύγκειται ἀπὸ εὐμεγέθη πεδιάδα, εἰς τινὰ μέρη χιλίων μιλίων τὸ πλάτος. Ἡ πεδιάς αὕτη ὠνομάσθη Πάμπας· οἱ δὲ Γαῦκοι κατοικοῦσιν αὐτὴν, ὁμοίως τῶν Ἀράβων εἰς πολλὰ διαιτώμενοι.

Πανταγοῦ σχεδὸν τῆς Πάμπας περιπλανῶνται ἄγριοι βόες καὶ ἵπποι, μὲ ἅπασαν τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν· ἐν δὲ ἀπὸ τὰ κυριώτερα τῶν Γαῦκων ἐνασχολήματα εἶναι τὸ ἀλίσκειν αὐτοὺς, καὶ εἴτε ἡμερόνειν διὰ πώλησιν, εἴτε σφάζειν δι' ἄλλο τι ὄφελος. Τόσον παράδοξος εἶναι ὁ τρόπος τοῦ ἀλίσκειν τὰ ζῶα ταῦτα, ὥστε, ἂν δὲν ἱστορεῖτο ὑπὸ τῶν πλέον εὐπολήπτων συγγραφέων, μόλις ἤθελε πιστεῦσθαι. Συγκροτεῖ παράδειγμα ἐκπληκτικὸν τοῦ τί δύναται ἡ ἀσκήσις νὰ κατορθώσῃ.

Νηπιόθεν ἐτοιμάζεται ὁ Γαῦκος διὰ τὸν μετέπειτα βίον. Μικροὶ παῖδες, ἅμα γένωσιν ἱκανοὶ ὥστε νὰ περιπατῶσιν ἐλευθέρως καὶ νὰ τρέχωσι, ῥίπτουν τὸν βρόχον, ἢ τὴν συρτοθηλείαν, τόσοσδεξιῶς, ὥστε πιάνουν κάτους, καὶ περιπλέκουν τοὺς πόδας παντὸς σκύλου, ὅστις κατὰ δυστυχίαν ἀρκετὰ τοὺς πλησιάσῃ. Ἐν καιρῷ ἐπιτυχάνουν ἄριστα εἰς τὰς κατὰ τῶν ὀρνίθων προσβολὰς, μετέπειτα δὲ καὶ εἰς τὸ πιάνειν ἄγρια πτηνὰ.

Τετραετείς, αναβαίνουν εἰς τοὺς ἵππους, καὶ χρησιμεύουν ἔκτοτε, τὰ βοσκήματα εἰς τὸν οἶκον ἐλαύνοντες· βαθυπῶδὸν δὲ ἀποκτῶσι τὴν εἰς τὸ ἀλίσκειν ἀγρία ζῶα τόσον ἀξιοσημείωτον ἐπιτηδειότητα.

Ἀλίσκουν δὲ αὐτὰ, βρόχον ρίπτοντες ἐπὶ μέρος τὴν τοῦ ζώου. Τὸν βρόχον, ἢ τὴν συρτοθηλείαν, συνιστῶσι λωρίδες ἀκατεργᾶστου δέρματος συνεστραμμένα, εἴκοσι ἕως τριάκοντα πηχῶν τὸ μῆκος, τὸ δὲ πάχος περίπου ὡς ὁ μικρὸς δάκτυλος.

Ἐὰν πρόκειται ν' ἀλωθῇ ἀγριόταυρος, τρέχουσι διποδοῦντες δύο Γαῦκοι ἐφιπποὶ, τὸν βρόχον περὶ τὴν κεφαλὴν σείοντες. Ὅποιος δὲ πρῶτον πλησιάσῃ, σκοπεύει εἰς τοῦ ταύρου τὰ κέρατα· καὶ ὁπόταν ἴδῃ ὅτι ὁ βρόχος μέλλει νὰ πιάσῃ, στήνει τὸν ἵππον, καὶ γυρίζει αὐτὸν ἐξ ἡμισείας, τοῦ ταύρου τρέχοντος ὀλονὲν, ἕως οὗ ὅλον τὸ σχοινίον νὰ διέλθῃ. Ὁ ἵππος, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκ πείρας γνωρίζων τί μέλλει γενέσθαι, κλίνει ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ διεύθυνσιν τὴν ἐναντίαν ἀπὸ τοῦ ταύρου, καὶ στέκει ἐτοιμασμένος διὰ τὸν βίαιον ἐκλυσμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ ταῦρος ἔχει νὰ τὸν δώσῃ. Ἐνίοτε τόσον ἀπότομον καὶ σφοδρὸν εἶναι τὸ ἀναχαίτισμα, ὥστε οὐχὶ μόνον ρίπτεται καταγῆς ὁ ταῦρος, ἀλλὰ καὶ κυλίεται μ' ὄλην τὴν τοῦ βρόχου τάσιν, τοῦ ἵππου πλαγίως συρομένου, καὶ τὴν γῆν μὲ τούτους πόδας αὐτοῦ εἰς διάστημα πηχῶν τινῶν ἀροτρεύοντος.

Ἴππον δὲ, ἀντὶ ταύρου, ἔχοντες νὰ πιάσωσι, ρίπτουν τὸν βρόχον περὶ τὰ ὀπίσθια σκέλη, καὶ ἐπειδὴ ὁ Γαῦκος δὲν ἀκολουθεῖ ἀκριβῶς κατόπιν, ἀλλ' ὀλίγον τι ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους, σύρονται πλαγίως οἱ περιπλεγμένοι πόδες, εἰς τρόπον ὥστε ρίπτεται τὸ ζῶον ἐπὶ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, χωρὶς νὰ κινδυνεύσωσι τὰ γόνατα ἢ τὸ πρόσωπον. Πρὶν δὲ συνέλθῃ ὁ ἵππος ἀπὸ τὸν κτύπον καὶ τὸν τρόμον, ἐκπεξεύει ὁ ἀναβάτης, καὶ λαμβάνων ἐκ τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸ ἐπανωφόρεμα, τὸ τυλίσσει περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πεπτωκότος ζώου. Βιάζει τότε δυνατόν χαλινάριον εἰς τοῦ ἵππου τὸ στόμα, σαμαρόνει αὐτὸν, καὶ, ἀναβαίνων, τοῦ ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸ ἐπανωφόρεμα· τότε ὁ ἵππος πηδᾷ ἐπάνω, καὶ προσπαθεῖ, πλὴν ματαίως, νὰ ἐκφορτωθῇ τὸν νέον κύριον, ὅστις μετὰ πάσης ἀταραξίας ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ κάθεται.

Περὶ τῆς ἐπιδεξιότητος τῶν Γαῦκων παρατηρεῖ ὁ πλοίαρχος Βασίλειος Hall.—

Θαυμασιώτατον εἶναι μ' ὁποῖαν ἀλάνθαστον ἀκρίβειαν ρίπτουσι τὸν βρόχον οἱ ἀνθρώποι οὗτοι· ὅταν κατὰ πρῶτον ἴδῃ τις αὐτοῦς, ἢ πράξις τὸν φαίνεται μαγική. Καὶ ἰστάμενος νὰ ρίψῃ τις τὸν βρόχον, δυσκολεύεται πολὺ· ἀλλ' ἡ δυσκολία ὑπεραυξάνει, ὅταν μέλλῃ νὰ ριφθῇ ὑπὸ ἐφιππου, καὶ αὐτοῦ διποδοῦντος· καὶ ὅταν, πρὸς τούτοις, ὁ ἀναβάτης ἔχῃ νὰ περάσῃ τόπον ἀνώμαλον, καὶ νὰ ὑπερπηδήσῃ φράκτας καὶ τάφρους εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἀρόμου του. Πλὴν τοσαύτην ἐπιδεξιότητα ἔχουν οἱ Γαῦκοι, ὥστε οὐχὶ μόνον ἀλίσκουν πάντοτε τὸ διωκόμενον ζῶον, ἀλλὰ καὶ ἐμπλέκουν τὸν βρόχον εἰς ὁποιοδήποτε μέρος θελήσωσιν, εἰς

τὰ κέρατα, εἰς τὸν τράχηλον, ἢ περὶ τὸ σῶμα· ἢ δύνανται καὶ τὰ τέσσαρα σκέλη νὰ περικλείσωσιν, ἢ μόνον τὰ δύο, ἢ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ τέσσαρα· ταῦτα δὲ πάντα γίνονται μὲ τόσῃν εὐκολίαν καὶ βεβαιότητα, ὥστε πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὸ κατόρθωμα, διὰ νὰ καταλάβῃ ὀρθῶς τὴν δεικνυομένην ἐμπειρίαν.

Παρά τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως μανθάνομεν, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἐν Κίλῃ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου, ἦτον ὁ βρόχος ὄπλον κραταῖον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνδρῶν τούτων, οἵτινες ἐφάνησαν τολμηροὶ καὶ ὠφέλιμοι στρατιῶται, πάντοτε ἢ τοὺς ἵππους ἢ τοὺς ἵππους καταβάλλοντες. Ἱστορεῖται τι, ἀποχρώντως ἐπικεκυρωμένον, περὶ ὀκτῶ ἢ δέκα ἐξ αὐτῶν, οἵτινες οὐδέποτε εἶχαν ἴδεῖν κανόνιον, ἕως οὗ ἐπυροβολήθη κατ' αὐτῶν ἐν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βουένος Ἀῦρες. Μ' ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ πυρός, ἔδραμον ἀφόβως κατ' αὐτοῦ, ἔρριψαν τοὺς βρόχους ἐπὶ τοῦ κανονίου, καὶ διὰ τῆς ἠνωμένης αὐτῶν δυνάμεως ἐξ ὀλοκλήρου τὸ ἀνέτρεψαν.

Λέγεται δὲ καὶ ὅτι λέμβοι τινὲς ἐνοπλοὶ ἐστάλθησαν ποτὲ ν' ἀποβιβάσωσι στρατιώτας εἰς μέρος τοῦ παραλίου, ὑπὸ Γαῦκων μόνον φυλαττόμενον· οἱ ἐπὶ τῶν λέμβων, περιφρονούντες ἐχθρὸν, ὅστις δὲν εἶχε πυροβόλα, ἀφόβως ἐκωπηλάτουν παρά τὸν αἰγιαλόν. Οἱ Γαῦκοι, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκαιροφυλάκουν, καὶ καθ' ἡν στιγμὴν προσήγγισαν ἀρκετὰ αἱ λέμβοι, ὤρμησαν εἰς τὰ ὕδατα, καὶ ρίψαντες τοὺς βρόχους αὐτῶν περὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἀξιωματικῶν, ἔσυραν ἕκαστον αὐτῶν ἔξω τῶν λέμβων.

Ἡ ΛΕΪΑ τῶν νόμων δὲν ἐκτιμᾶται κατὰ λόγον τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ τῆς ἐπιεικειᾶς αὐτῶν, καὶ τῆς σοφίας καὶ βαρύτητος ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἔθεσαν· εἰς τρόπον ὥστε εὐλόγως πρέπει νὰ καταργῶνται, ὡς ἀκίς εὐρίσκωνται ἀδικοί.—ΤΕΡΤΟΥΛΛΙΟΣ.

ΦΥΣΙΚΩΣ πῶς ἀγόμενοι, οὐ τὰ μικρὰ ρεῖθρα θαυμάζομεν, εἰ καὶ διαυγῆ καὶ χρήσιμα, ἀλλὰ τὸν Νεῖλον καὶ Ἰστρον, ἢ Ῥῆνον, πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον τὸν Ὠκεανόν.—ΛΟΓΓΙΝΟΣ.

Αἱ κακίαι δὲν ἀναφύονται ἐκεῖ, ὅπου δὲν σπεύρονται· καὶ ἐξασθενοῦνται ἐν γένει ἐκεῖ, ὅπου τιμωροῦνται ἀντὶ νὰ βραβεύωνται.—ΕΡΑΣΜΟΣ.

Τὸ ἀρμοδιώτερον μέσον πρὸς καθήσυχασιν διεγέρσεώς τινος τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ παρουσία ἀνδρὸς ἐμπνεόντος σέβας.—ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ.

ΤῶΝ νόμων, τῶν γλωσσῶν, καὶ τῶν ἠθῶν ἡ διαφορὰ χωρίζει τὰ ἔθνη, ἢ φιλοδοξία τὰ διαιρεῖ, τὸ δ' ἐμπόριον προσπαθεῖ ἐπιμόνως νὰ τὰ προσεγγίσῃ καὶ νὰ τὰ ἐνώσῃ.

ΤΑ ἐλαττώματα τῆς γυναικὸς ποτὲ μὴ λέγῃς πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἀνδρα, μήτε τὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ, ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑ- ΚΑΛΥΨΕΩΝ.

Συνίχμα από Σελ. 3.

Β'. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ. Η ΚΙΒΩΤΟΣ. ΠΡΩΤΗ ΝΑΥΠΗΓΙΑ. ΑΙΓΥΠΤΟΣ. ΡΩΜΑΙΚΑ ΠΛΟΙΑ. ΕΜ- ΠΟΡΙΟΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ.

ΠΟΤΕ ἡ ναυτική ἔλαβε γένεσιν, ἀγνοεῖται. Οὐδὲν ὑπόμνημα σώζεται τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Νῶε· φαίνεται ὁμως οὐχὶ ἀπίθανον ὅτι ἐγνώριζαν αὐτὴν μέχρι τινὸς καὶ οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Χίλια ἑξακόσια ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τόσο ἦτο πολυχρόνιος, δὲν ἦσαν βέβαια πάντῃ ἄγωνα ἐφευρέσεων. Ἄλλ' ὅπως κἂν ἔχη τοῦτο, οὐδὲν ἰστόρημα σώζεται ναυτικῶν ἢ ἐμπορικῶν πράξεων πρὸ τῆς κιβωτοποιίας. Εἰς δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ παμμεγέθους ἐκείνου πλοίου ὁ Νῶε ἰδιαιτέρως πῶς ἐφωτίσθη οὐρανόθεν. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ἤθελεν εἰσθαι ἀναγκαῖον, εἴτε προεγνώριζε τὴν ναυπηγικὴν, εἴτε οὐ· καθότι, ἐπειδὴ πάντῃ διαφόρως ἐμελλεν ἢ κιβωτὸς νὰ χρησιμεύσῃ παρ' εἰς κοινὴν θαλασσοπλοΐαν, ὀλίγον ἤθελεν ὠφελήσῃ αὐτὸν ὁποιαδήποτε τῆς τέχνης γενικῆ καὶ ἀτελῆς ἰδέα. Προσέτι δὲ, ἡ κιβωτὸς ὑπερέβαινε πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος πᾶν πρότερον ἔργον τῆς ναυπηγικῆς. Τὸ μῆκος αὐτῆς ὑποτίθεται ὡς πεντακοσίων ποδῶν, τὸ πλάτος σχεδὸν ὀγδοήκοντα, τὸ δὲ ὕψος πεντήκοντα. Τὸ χωρητικὸν αὐτῆς λογίζεται περίπου 81,000 τόνων.

Οἱ τοῦ Νῶε πρῶτοι ἀπόγονοι δὲν εὐρίσκοντο εἰς περιστάτικα ἀΐσια πρὸς διατήρησιν, πολὺ δὲ ἦσαν πρὸς βελτίωσιν, ὁποιασδήποτε ναυτικῆς ἐμπειρίας παρὰ τοῦ μεγάλου αὐτῶν προπάτορος ἀποκτηθείσης. Ἦσαν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, μακρὰν ὀπωσοῦν τοῦ παραλίου, εἰς τόπον ἀφθόνης χορηγοῦντα ὅλα τὰ πρὸς ζωὴν καὶ ἀνεσιν χρειώδη, τὸν κόσμον δ' ἔχοντες ἐμπροσθεν αὐτῶν ἀοίκητον καὶ ἀκαλλιέργητον. Ἐκ τῶν αἰτιῶν, ὅσαι ἤγαγον εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ναυτικῆς, κυριώτεροι ὑπῆρξαν ἢ ἐπιθυμία τοῦ μετ' ἄλλων ἐμπορεύεσθαι, καὶ ἢ πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν κλίσεις. Ἄλλ' εἰς κόσμον ἀοίκητον δὲν ὑπῆρχε κἀνεὶς, μεθ' οὗ οἱ τοῦ Νῶε ἀπόγονοι νὰ ἐμπορεύωνται· καὶ βέβαια οὐδέποτε ἤθελεν εἰσεῖν εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν νὰ διαπλεύσωσι τὰ πελάγη πρὸς ζήτησιν ξένων χωρῶν, ἐνόσω οἱ περὶ αὐτοὺς τόποι ἦσαν τόσο ὀλίγον ἐγνωσμένοι. Ὅθεν καὶ δὲν εὐρίσκομεν ὑπομνήματά τινα ἐμπορικῶν πράξεων, ἢ ἐπιχειρήσεων πρὸς ἀνακάλυψιν, ἐκτὸς μετὰ τινὰς ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Τῶνόντι, ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἰκανώτατος χρόνος παρήλθε πρὶν ἀπομακρυνθῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῶν εὐκράτων ἐκείνων καὶ καρποφόρων γαιῶν, ὅπου εὐρέθησαν εἰς τοῦ κατακλυσμοῦ τὴν παῦσιν.

Ἐκ τῶν χωρῶν, ὅσαι ἀρχαιότατα μετὰ τὸν κατα-

2* δ'.

κλυσμὸν ἀκίσθησαν, ἦσαν πιθανῶς ἢ Αἴγυπτος καὶ ἢ Ἑλλάς. Ἡ συνόρευσις τῶν μερῶν τούτων μετὰ τοὺς τόπους, ὅθεν ἔγιναν αἱ πρῶται μετοικεσίαι, ἢ εὐφορία τῆς γῆς, τὸ ὑγιέστατον κλίμα, καὶ ἢ τῆς ἱστορίας αὐτῶν ὁμολογουμένη ἀρχαιότης, ἅπαντα ἐγγυῶνται τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, περὶ τὰ 1600 μόνον πρὸ Χριστοῦ λαμβάνει κῦρος ἢ τῆς Ἑλλάδος ἱστορία· περὶ δὲ τῆς Αἴγυπτου, ἂν καὶ γνωρίζωμεν ὅτι κατωκίσθη ἀρχαιότερον, φαίνεται ὁμως, καθόσον ἔχομεν ἀποδείξεις, ὅτι ἔμενον ἀοίκητος ἰκανὸν χρόνον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν. Ἄν πιστεύσωμεν τὰς παραδόσεις, πρῶτος κατώκησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Μιζραῖμ, ἐγγονὸς τοῦ Χάμ, 160 ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη.

Πιθανώτατον ὅτι διὰ ξηρᾶς ἔγιναν αἱ πλεῖσται τῶν πρῶτων μετοικεσιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· διότι οὐχὶ μόνον ὁ ὠκεανὸς, ἀλλὰ καὶ πορθμὸς ἢ μυχὸς ὀπωσοῦν ἐκτεταμένος, ἤθελε, κατὰ τὴν νηπιότητα τῆς κοινωνίας, ἐμπνέειν τρόμον ἀρκετὸν, ὥστε ν' ἀποτρέπη τοὺς ἀπείρους ἀπὸ τὸ νὰ δοκιμάσωσιν ὁδὸν πρὸς ἀνακάλυψιν τόσον κινδυνώδη. Ἡ ὁδηγηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μιζραῖμ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποικία βέβαιον σχεδὸν ὅτι προετίμησε νὰ διαπεράσῃ τὸν ἰσθμὸν Σουές, μᾶλλον παρὰ ν' ἀντιπαλαίσῃ μετὰ τοὺς κινδύνους τῆς Μεσογείου, ἢ τῆς Ἐρυθρᾶς.

Ἀσφαλῶς ὁμως ἐμπορεῖ τις νὰ συμπεράνη, ὅτι τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐφευρετικὸν πνεῦμα δὲν ἤργησε νὰ προσπαθήσῃ, ὥστε νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐμπόδια, ὅσα ποταμοὶ καὶ πελάγη ἀντέτασσαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συγκοινωνίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατοίκισιν. Ἀναμφιβόλως, παραδόσεις καὶ πιθανῶς λείψανά τινα γνώσεως περὶ τοῦ Νῶε καὶ τῆς κιβωτοῦ μακρὸν χρόνον ἐξηκολούθουν νὰ ὑπάρχωσι μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀπογόνων. Ταῦτα δὲ κατὰ φυσικὸν λόγον ἤθελεν ὑπαγορεύσειν τὸ δυνατόν τοῦ νὰ γένωσι κατασκευάσματα, δι' ὧν ἀσφαλῶς νὰ διαπλεύσωσι ποταμοὺς καὶ πελάγη, ὡς ἢ κιβωτὸς τοσούτου χρόνον περιέπλεε τὰ ὕδατα, ὑφ' ὧν ὁ κόσμος ἐκαλύφθη.

Τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν πρῶτα τῆς ναυπηγίας καὶ ναυτιλίας δοκίμια ἦσαν πιθανῶς ἢ κατασκευὴ σχεδίων καὶ μονοξύλων, καὶ ἢ μετὰ πλειοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ἐμπειρίας ὁδηγία αὐτῶν ἐπὶ τῶν ποταμῶν, ὅσοι ἐμπόδιζαν τὸν κυνηγὸν τὸ θῆραμα καταδιώκοντα, ἢ ἐπὶ τῶν κόλπων τῆς θαλάσσης, ὅσοι διέκοπταν τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῶν τὰς ἀντικρυνὰς οἰκούντων ὄχθας. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις ταχέως ἤθελεν κατανοήσειν, ὅτι τὰ ὕδατα, ἀντὶ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους συγκοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, παρεῖχαν μέσα πολὺ καλλήτερα καὶ πολὺ μεγαλητέρας εὐκολίας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς συγκοινωνίας αὐτῆς, παρὰ τὴν ξηρὰν. Ἐκ τούτου ἤθελε προέλθειν θαλάσσιος συγκοινωνία μετὰ τῶν μακρυνῶν πόλεων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλίου, καὶ τῆς μιᾶς αἱ πραγματεῖαι ἤθελεν συναλλάσσεσθαι μετὰ τῆς ἄλλης. Ἡ τοῦ πελάγους δὲ ὑπεροχὴ, ὡς μέσου τῆς τῶν πραγματειῶν τούτων μετακομιδῆς, ἤθελε

γίνεσθαι πρόδηλος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καθόσον ἐξετείνοντο αἱ ἐμπορικαὶ αὐτῶν πράξεις· καὶ τοῦτο ἤθελε κάμνειν αὐτοὺς ἐτι προσεκτικωτέρους εἰς τὰς τέχνας τῆς ναυπηγίας καὶ ναυτιλίας. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν οὕτω γινομένων ταξειδίων ἀνακαλύψεις νέαι ἤθελαν συμβαίνειν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ αὗται ἤθελαν διεγείρειν τὸ τῆς ἐπιχειρήσεως πνεῦμα εἰς ἀγῶνας δραστηριωτέρους, ἐντονώτερον αὐτὸ καθιστῶσαι. Τοιοῦτοτρόπως, ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου, καὶ τῶν πολλῶν εὐκλεῶν ἀνακαλύψεων, αἵτινες συνώδευσαν καὶ ἀντήμειψαν τῶν ἀκολούθων αἰῶνων τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὡς αἱ λοιπαὶ ὄλαι τέχναι, παρόμοια καὶ ἡ ναυπηγικὴ καὶ ἡ ναυτικὴ κατὰ πρῶτον ἦσαν ἀτελέσταται. Ναυτικαὶ πράξεις, τὰς ὁποίας ἤθελαν στοχασθῆν ἀναξίας μνήμης οἱ μετέπειτα αἰῶνες, ἐθεωροῦντο μὲ τοσοῦτον θαυμασμὸν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἀπεθεώθησαν, καὶ τῶν πλοίων αὐτῶν τὰ ὀνόματα μετεδόθησαν εἰς τοὺς οὐρανίους ἀστερισμούς. Πολλὰς τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ πράξεων τῆς ναυτικῆς, αἵτινες λογίζονται τὴν σήμερον ὡς τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν ἡ ἐπιστήμη θεμελιούται, ἠγνόουν ὀλοτέλα οἱ ἀρχαῖοι. Περὶ τῆς μαγνήτιδος ἐγνώριζαν μὲν ὅτι ἐλκύει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ διέφυγε τὴν παρατήρησιν αὐτῶν ἡ ἀξιολογώτερα ἰδιότης, τὸ ὅτι δεικνύει πρὸς τὸν πόλον. Ἄλλο μέσον τοῦ κανονίζειν τὸν δρόμον αὐτῶν δὲν εἶχαν εἰμὴ τὸν ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἡ ναυτιλία τῶν ἐπομένως ἦτον ἀβέβαιος καὶ δειλὴ. Σπανίως ἐτόλμων ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς ξηρᾶς, ἀλλ' ἐσύροντο παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἐκτεθειμένοι εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ βραδυνόμενοι ὑφ' ὄλων τῶν ἐμποδίων, εἰς ὅσα ὑπόκειται ὁδὸς τόσοσ ἰσὸς καὶ τόσοσ συχνὰ διακοπτόμενος. Πλοῦς, μόλις ἐβδομάδας ἀπαιτῶν σήμερον, ἐχρειάζετο μῆνας τότε διὰ νὰ τελειωθῆ. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ γαλήνια ὕδατα τῆς Μεσογείου ἐτόλμων νὰ πλέωσι μόνον κατὰ τὸ θέρος, καὶ ὀλίγα τῶν ἡσάν τὰ ἐρῶμένα πνεύματα, ὅσα δὲν ὠκνοῦν διαλογιζόμενα τὴν μετὰ τῶν ἀγρίων κυμάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ κάλην. Ὁ χειμὼν διόλου κατέπαυε τὰς θαλασσιναὶς αὐτῶν ἐπιχειρήσεις. Εἰς τὸ πέλαγος ἂν ἐξήρχετο τις τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἤθελε κατηγορηθῆν ὡς προπετέστατος.

Ἡ ναυπηγικὴ φαίνεται ὅτι προώδευε πολὺ μᾶλλον τῆς ναυτικῆς. Ἐκ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Τύρου εἰς τὸ εἰκοστὸν ἐβδομον κεφάλαιον τοῦ Ἰεζεκιήλ, ἰσχυρῶς ἀποδεικνύεται ὅτι οὐ μικρὰς προόδους εἶχαν κάμειν οἱ Τύριοι εἰς τὴν τέχνην ταύτην· δικαίως δ' ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι αἱ ναυτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Τύριοι καὶ ἄλλα ἔθνη ἀρχαῖα ἐνησχολοῦντο, ἤθελαν παρορμαῖν αὐτοὺς νὰ ἐπινοῶσι διάφορα μέσα πρὸς αὐξήσιν τῆς δυνάμεως καὶ ταχύτητος, καὶ τοῦ χωρητικοῦ τῶν πλοίων αὐτῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι μετεκόμισαν ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ῥώμην ὀβελίσκους ἀπὸ μονόλιθον κατεσκευασμένους, τοσοῦτου μήκους καὶ μεγέθους, ὥστε ἀμφιβάλλεται ἂν ἐχώρει αὐ-

τοὺς ὁποιοὺνδήποτε σημερινὸν πλοῖον. Τοῦτο δεικνύει ὅτι τὰ Ῥωμαῖκὰ πλοῖα πρέπει νὰ ἦσαν μεγάλα καὶ δυνατὰ, καὶ ὅτι μεθ' ἰκανῆς ἐμπειρίας ἦσαν ναυπηγημένα. Τὰ ἐξῆς λέγει ὁ Ἀθηναῖος περὶ ἐνὸς τῶν ἀρχαίων πλοίων.—

Ἔῤῃχε τεσσαράκοντα σειρὰς κωπίων, ἦτο τετρακοσίους εἰκοσιεπτὰ πόδας τὸ μῆκος, πεντήκοντα ἑπτὰ δὲ τὸ πλάτος, καὶ ὀγδοῦκοντα σχεδὸν πόδας τὸ κατὰ κάθετον ὕψος. Εἶχε τέσσαρα πηδάλια, ἡ κυβερνητηρίου κώπας, τεσσαράκοντα πέντε πόδας μακρὰ· τὰ δὲ μακρότατα τῶν ὠθούντων αὐτὸ κωπίων ἦσαν κατὰ τὸ μῆκος ἴσα μὲ ὄλον τὸ πλάτος τῆς νηὸς. Τὸ πλήρωμα συνίστατο ἀπὸ 4000 κωπεῖς, καὶ τοῦλάχιστον 3000 ἄλλους, ἐνησχολημένους εἰς τὰ διάφορα ἔργα, τὰ πρὸς τὴν θαλασσοπλοῖαν τόσοσ ἀπείρου κατασκευάσματος ἀπαιτούμενα.

Ἀναμφιβόλως ὁ ἀρχαιότατος τοῦ ἐμπορεύεσθαι τρόπος ἦτον ὁ διὰ συνοδιῶν, αἵτινες, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς Γραφὰς, ὑπῆρχαν ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ, καὶ οἱ ἐμποροὶ μάλιστα, οἱ ἀγοράσαντες αὐτὸν, ἀνῆκαν εἰς κίρβάνιον. Ὡσαύτως ἐνηργεῖτο καὶ τὸ μετὰ τῆς Ἰνδίας ἀρχαιότατον ἐμπόριον ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ Αἰγυπτίων.

Ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Ἐρυθρὰ ἦσαν τὸ θέατρον τοῦ πρώτου διὰ θαλάσσης ἐμπορίου. Τοῦτο ἐπόμενον ἦτο νὰ συμβῆ, καθότι αἱ θάλασσαι αὗται συνορεύουν μὲ τὰς χώρας, ὅπου πρῶτον ἐφυτεύθη τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ αἵτινες τοπάλαι μάλιστα ἐφημίζοντο διὰ τὰ πλούσια καὶ ποικίλα προϊόντα τῶν.

Ὁ πρῶτος λαὸς, περὶ τῆς θαλασσινῆς ἐμπορίας τοῦ ὁποίου ἔχομεν αὐθεντικὸν καὶ σαφὲς διήγημα, εἶναι οἱ Αἰγύπτιοι. Λέγεται ὅτι ταχέως μετὰ τὴν στερέωσιν τῆς μοναρχίας αὐτῶν ἠνοιζαν ἐμπόριον μετὰ τοῦ δυτικοῦ παραλίου τῆς Ἰνδίας, ἂν καὶ περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐμπορίου τούτου ὀλίγα γνωρίζωμεν. Φαίνεται ὅμως ὅτι μικρὸν διήρκεσεν ἡ ἀκμὴ αὐτοῦ, ἐπειδὴ τοιαῦται ἐνασχολήσεις κατ' οὐδένα τρόπον δὲν συνεφώνουν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ὑπερηφάνου καὶ μισοξένου ἐκείνου λαοῦ, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς ἀνωτέρους τῶν λοιπῶν ὄλων ἔθνῶν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὡς ὑπερβαίνουσαν πᾶσαν ἄλλην. Οὕτω δὲ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων φανταζόμενοι, ἐβλεπαν ἄλλα ἔθνη μετὰ περιφρονήσεως, καὶ ἦσαν διατεθειμένοι ὑπεροπτικῶς ν' ἀπομακρύνωνται καὶ ν' ἀποκρούωσιν αὐτὰ μᾶλλον παρὰ νὰ τὰ πλησιάζωσι. Τοὺς θαλασσιναὺς ἐθεώρουν μὲ βδελυγμοῦ σχεδὸν αἰσθημα. Τὰ ἦθνη αὐτῶν καὶ τὰ καθεστῶτα πολὺ διέφεραν ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων ἔθνῶν. Ἐχοντες δὲ χαρακτῆρα, καὶ τρέφοντες πνεῦμα, τόσοσ ὀλοτελῶς ἐναντίον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον γεννᾷ καὶ περιθάλλει τὸ ἐμπόριον, δὲν εἶναι θαῦμα ὅτι ταχέως ἀπεσύρθησαν τοῦ ἐμπορικοῦ θεάτρου, παραχωρήσαντες αὐτὸ εἰς λαὸν μᾶλλον ἐστολισμένον μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου ἐλευθέραν καὶ κοινωνικὴν διάθεσιν,

ΑΝΕΞΕΤΑΣΤΟΝ μὴ κόλαζε μηδένα.

ΙΣΠΑΝΙΚΑ ΠΡΟΒΑΤΑ,
ΤΑ ΛΕΓΟΜΕΝΑ ΜΕΡΙΝΑ.

ΕΙΣ τὴν Ἰσπανίαν ὑπάρχουν πρόβατα, λεγόμενα Μερινά· σημαίνει δὲ ἡ λέξις Merino περιπλανώμενος, περιπατητικός, καὶ ἀριστα διαγράφει τὰς ἐξείς τῶν οὕτω καλουμένων προβάτων. Δὲν μένουσι πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν ἀγρὸν, ἢ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν· ἀλλ' ὁδεύουσιν ἐκ μιᾶς εἰς ἄλλην.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου, πέντε σχεδὸν ἑκατομύρια προβάτων ἀφίνουν τὰς πεδιάδας τῆς Ἑστρεμαδύρας, Ἀνδαλυσίας, Παλαιᾶς καὶ Νέας Καστέλλης, καὶ τῆς Λεῶνος, καὶ ὁδηγοῦνται ὑπὸ τῶν ποιμένων εἰς τὰ ὄρη τῶν δύο Καστελλῶν, τὰ τῆς Βισκαΐας, Ναυάρρας, καὶ τὰ τῆς Ἀράγαῶνος. Ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων τούτων μερῶν εὐρίσκουν δροσερώτερον χόρτον, ὀλιγώτερον ἐξηραμμένον ὑπὸ τοῦ καυστηροῦ ἡλίου, ὅστις καταμαραίνει πᾶσαν χλόην εἰς τὰς πεδιάδας. Τὸν πλησίον τῆς Σεγοβίας ὑψηλὸν τόπον συχνάζουν προσέτι παραπολὺ τὰ πρόβατα.

Τὰ τῆς ὁδοιπορίας αὐτῶν εἶναι περιεργότατα. Οἱ πλοῦσιοι ἰδιοκτῆται, τουτέστιν, οἱ ἔχοντες τὰ πλεῖστα πρόβατα, συνεκροτήθησαν εἰς συντροφίαν, ὑπὸ τὸνομα ἢ Μέστα· τῆς ἐταιρείας ταύτης, οὔσης ἐξ ἀνάγκης μονοπωλείου, δυσκόλως μεταβάλλονται οἱ νόμοι. Ἀδύνατον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐπιχειρήσωσι ποτὲ ὀλίγοι ἰδιοκτῆται, μὲ μικρὰ ποίμνια, τὰς ἐτησίους ταύτας μεταναστεύσεις· ἡ ἐταιρεία λοιπὸν ἐσχηματίσθη πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς δυσκολίας ταύτης· ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιστασίαν διευθυντῶν, ἐξεπίτηδες ἐκλεγομένων, ὁδηγοῦνται τὰ ποίμνια εἰς τὰς ἀκαλλιεργήτους χώρας καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἰσπανίας. Ἡ Μέστα ἐνασχολεῖ τεσσαράκοντα ἕως πεντήκοντα χιλιάδας ποιμένων, οἵτινες διάγουν πλανήτιδα καὶ σχεδὸν ἀγρίαν ζωὴν, οὐδέποτε γεωργοῦντες, σπανίως δὲ νυμφευόμενοι· ἄμοιροι γνώσεων πλὴν τῶν εἰς πρόβατα ἀναφερομένων, εἰς τὸν κλάδον ὅμως τούτον ἐμπειρότατοι.

Τὰ ποίμνια τῆς Μέστας διαιροῦνται εἰς μικρότερα κοπάδια μυρίων προβάτων ἕκαστον· ἐπὶ κεφαλῆς δὲ καθενὸς εὐρίσκεται ἀρχιποίμνην, ὅστις νὰ ὁδηγῇ αὐτὰ, πεντήκοντα ὑποδεέστεροι ποιμένες, καὶ ἰσάριθμοι σκύλοι, διὰ νὰ τὰ φυλάττωσιν. Ὁ ἀρχιποίμνην ὀχεῖται ἐφ' ἵππου, καὶ λαμβάνει σιτηρέσιον περὶ τὰς ἐξ χιλιάδας γρόσια. Ὁ μισθὸς τῶν κατωτέρων βοσκῶν διαφέρει κατὰ τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν καὶ ὠφέλειαν. Οἱ καλύτερα πληρονομένοι ἔχουν ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια τὸν μῆνα· οἱ δὲ χειρότερα, οὐχὶ πλέον τῶν τεσσαράκοντα· εἰς τούτους ὅμως δίδεται καὶ ὡς μία ὀκτῶ ψωμίον καθ' ἡμέραν. Πᾶς ποιμὴν δύναται νὰ ἔχη ἀριθμὸν τινα ἰδίων αὐτοῦ προβάτων καὶ αἰγῶν, ἀλλὰ τὸ μαλλίον ἀνήκει εἰς τὸν κτήτορα τοῦ ποιμνίου. Ὁ βοσκὸς ἀπολαμβάνει μόνον τὸ γάλα, τὸ κρέας, καὶ τὰ γεννώμενα νεογνά.

Ἄλας χορηγεῖται θαψιλῶς· τρώγουν δὲ τὰ πρόβατα

ὅσον θέλουν. Χίλια ζῶα δαπανῶσιν ἐτησίως χιλίας σχεδὸν ὀκτάδας.

Ἡ Μέστα σύγκειται ἀπὸ ἰδιοκτῆτας, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἔχουν τέσσαρας, οἱ δὲ ἐξήκοντα χιλιάδας προβάτων.

Τῶν μεγάλων τούτων ποιμνίων ἡ πορεία κανονίζεται ὑπὸ νόμων ἰδιαιτέρων, οἵτινες παράγονται ἐξ ἀμνημονεύτου συνηθείας. Τὰ πρόβατα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βόσκωσιν εἰς ὅλας τὰς χέρσους γαίας τὰς δι' αὐτὸ τοῦτο φυλασσομένας, ὠρισμένην πληρόνοντα τιμὴν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἐμποροῦν ν' ἀπαιτήσωσι. Δὲν συγχωρεῖται μὲν νὰ ἐμβῶσιν εἰς καλλιεργημένους ἀγρούς· ἀλλ' οἱ κτήτορες χρεωστοῦν νὰ ἐπιφυλάττωσι πέρασμα δι' αὐτὰ, τεσσαράκοντα πέντε ὄργυιων τὸ πλάτος. Τὰ πρόβατα ὁδεύουν δύο λεύγας τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ἰδίας των βοσκὰς· ἐξ δὲ, ὅταν διαβαίνωσι γεωργημένας χώρας. Αἱ μεταναστεύσεις των ἐκτείνονται εἰς ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ ἑκατὸν πενήκοντα λεύγας. Ἡ Μέστα ἔχει ἰδίους αὐτῆς νόμους, καὶ δικαστήριον καλούμενον τὸ Ἐντιμον Συμβούλιον τῆς Μέστας. Συνίσταται ἀπὸ τέσσαρας δικαστῆς· ἐν δ' ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Καστέλλης προεδρεύει αὐτῶν.

Ο ΜΑΚΙΑΒΕΛΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ.

Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ Σιλ. 10.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ζ΄.

ΖΗΤΕΙ νὰ νυμφευθῆς τὴν θυγατέρα μιᾶς πλουσίας οἰκογενείας.

Ἄν τὸ κατορθώσης δι' ἐντίμου τρόπου, ὑπάγει καλῶς· ἂν δὲ ἡ θέσις σου ἦναι πολλὰ χαμηλὴ, ὥστε νὰ ἐλπίσης ποτὲ τοιοῦτον πρᾶγμα, προσπάθησον ὥστε νὰ ἀναγκασθῶσιν οἱ γονεῖς νὰ σὲ δώσωσι τὴν θυγατέρα των. Πρῶτον θέλουν σ' ἐπάρειν ὡς ἰατρὸν ὅλοι οἱ στενοὶ συγγενεῖς τῆς συζύγου σου· ἔπειτα καὶ πολλοὶ ἐξ ὧν ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχωσι τὴν φιλίαν τῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας ἔγινες μέλος· οὗτοι δὲ πάλιν σὲ συνιστῶσι περαιτέρω, ὅσον ἀγράμματος καὶ ἂν ἦσαι. Σὺ δὲ προόδευε, μὴ φροντίζων ἂν ἰατρεύωνται ἢ ἀποθνήσκωσιν οἱ ἀσθενεῖς σου, διότι καθεὶς δὲν θέλει τολμᾶν τοῦλάχιστον εἰς τὸ φανερόν νὰ σὲ κατηγορήσῃ, δυσωπούμενος τοὺς μέγα δυναμένους συγγενεῖς σου· ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἀσθενοῦς, δὲν θέλεις ἀκούειν ἐλέγχους καὶ ἐπιπλήξεις, διότι δὲν ζῆ πλέον. Ἐπειτα, συλλογίζου ὅτι δὲν εὐρίσκεισαι εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου οἱ μὲν ἐγκριτώτεροι τῶν ἰατρῶν, ὅταν ἔσφαλον, ἐξωρίζοντο, οἱ δὲ κατωτέρου γένους ἐθανατόνοντο*· οὔτε εἰς τὴν Περσίαν καὶ Ἰνδίαν, ὅπου ἀποτυγχάνοντες οἱ ἰατροὶ χάνουσι τὴν κεφαλὴν των.

* Montesquieu, Esprit des Loix.—Αἰτία τῆς τούτης ἀσθηρότητος τοῦ Κορηλιακοῦ τούτου νόμου ὑπῆρχεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ὅλοι νὰ ἐξασχῶσιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐλευθέρως τὴν ἰατρικὴν, ἂν δὲν ἀπεδείκνυον ὅτι τῶντι εἶχον σπουδάσειν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν σήμερον οὔτε εἰς τὴν Ῥώμην ζῶμεν, οὔτε τοιαύτην ἔχομεν ὑποχρέωσιν σπουδῆς, δὲν ἔχομεν τὰ φοβηθῶμεν τοιοῦτον νόμον· ἐκτὸς τῶν πράξωμεν τοιοῦτον τι εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου δὲν ἐπροχώρησιν ἀκόμη ὁ πολιτισμὸς.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Η΄.

Περίπαιζε καὶ περιποιῶ τοὺς φαρμακοπώλας.

Οὗτοι γίνονται μεσῖται πρὸς τὸν κόσμον, ἐπαινοῦν-
τές σου τὴν προκοπὴν καὶ τὴν πείραν, ὅσον ἀγράμμα-
τος καὶ ἂν ἦσαι. Διὰ τοῦτο στέλλε τους πολλὰς ἀνα-
γραφὰς, καὶ συνίστα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου τὸν δεῖνα
ἢ τὸν δεῖνα ἀποθηκάριον, ὡς ἔχοντα νωπότερα καὶ
χημικῶς καλλήτερα κατεσκευασμένα ἰατρικά. Καὶ ἂν
ποτὲ ἀντὶ καταποτίων ἢ κόνεων στείλωσιν εἰς τὸν ἀσθε-
νῆ ἀλοιφήν, μὴ νοήσαντες τὴν ἀναγραφὴν σου, σπού-
δασε νὰ τὸν πείσης ὅτι τὸ ἔκαμαν διὰ τὸ καλὸν του.
Τὰ Χριστούγεννα ἐκτὸς τούτου θέλεις λάβειν περισσό-
τερα δῶρα.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Θ΄.

Ζήτηε νὰ δεικνύης, ὅσον δύνασαι, τὴν μεγάλην σου
τέχνην καὶ πείραν, μάλιστα ὅταν ἦσαι ἐπι νέος.

Ὅταν κραχθῆς νὰ ἐπισκεφθῆς ἀσθενῆ, μὴν εἶπης
ποτὲ ὅτι ἔχεις χρεῖαν ἀκόμη ὀλίγων ἡμερῶν διὰ νὰ
γνωρίσης τὴν ἀσθένειαν· ἀλλ’ εὐθὺς εἰς τὴν πρώτην
ἐπίσκεψιν εἶπέ, μὲ ὅσην ἀναισχυντίαν ἐμπορεῖς, ὅτι
μόνον ἐκ τῆς φυσιογνωμίας φαίνεται καθαρὰ ἡ ἀσθέ-
νεια· βάπτισέ την μετὰ ταῦτα μὲ ὄνομα σχοινοτενές,
περίγραψε τὰ συμπτώματα καὶ τὰς ἐξαιρέσεις της·
καὶ πρόσθεσε ὅτι πολλάκις ἰάτρευσας τὴν περὶ ἧς ὁ
λόγος ἀσθένειαν, ὅτι ὁμως ἡ παρούσα (πρᾶγμα παρά-
δοξον!) ἔχει τι ἰδιαιτέρον, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ
τὸ κλίμα, ἢ ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ἀσχολίαν τοῦ ἀσθενούς,
ἢ ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆ τοῦ ἐπαγγέλματος μάλιστα κο-
λακεύη τὸν ἐγώισμόν του. Ἐὰν ὁμως ἦσαι γέρον ἰα-
τρὸς, προσποιῶ ἔξεναντίας ὅτι δὲν ἐννοεῖς ἀκόμη τὴν
ἀσθένειαν, διότι τοῦτο αὐξάνει τὴν ὑπόληψίν σου. Διη-
γοῦ τὰ μεγάλα σου ταξείδια, καὶ ὅτι ἐπεσκέφθης χρό-
νους πολλοὺς τὰ νοσοκομεία τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων,
τῆς Νεαπόλεως, τῆς Φλωρεντίας, τοῦ Λονδίνου, καὶ
ἄλλων μεγάλων πόλεων· φέγε μακρόθεν τοὺς γέροντας
ἰατροὺς ὡς μὴ γνωρίζοντας διόλου τὰ νεώτερα· ἀνάφερε
ὅτι σὲ κράζουν εἰς συμβούλια πολλάκις· διηγοῦ ψευδῶς
τὰς ἐφευρέσεις σου, καὶ ἀνάφερε, τέλος, δεξιῶς καὶ μὲ
πανούργον μετριοφροσύνην τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποίους
σὲ κάμνουσιν αἱ ἰατρικαὶ ἐφημερίδες.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ι΄.

Ὅταν εὔρεθῆς εἰς συμβούλιον μετὰ ἰατροῦ, ὅστις
χαίρεται ὑπόληψιν, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λέγῃς ὅ,τι νομί-
ζεις ὠφέλιμον διὰ τὸν ἀσθενῆ· ἀλλ’ ὅ,τι φρονεῖ ὁ προσ-
επικληθεὶς ἰατρός.

Εἶτε ἐπαινέση τὴν θεραπευτικὴν μέθοδόν σου, εἶτε
τὴν κατηγορήσῃ, εἶτε, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δείξῃ
ὅτι ἔκαμε κάτι, θελήσῃ νὰ ἀλλάξῃ τὰ ἰατρικά, συμ-
βουλευῶν ἄλλα τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν αὐτὴν δύναμιν,
ἀντὶ ἀφεψ. λ. χ. ἀλθαίας, ἀφέψ. μαλάχης, ἢ, ἀντὶ γλα-
ουβέρ ἄλατος, ἄλας Ἀγγλικόν, σὺ πάντοτε κλῖνε τὴν

κεφαλὴν, καὶ σύμφασκε εἰς ὅσας ἀνοησίας καὶ ἂν εἶπῃ,
καὶ μὴ ζητῆς ποτὲ νὰ δικαιολογηθῆς, ἂν καὶ παρα-
τηρήσῃς ὅτι σκοπὸς τοῦ συμβουλευθέντος ἰατροῦ εἶναι
νὰ σὲ καταβάλλῃ εἰς τοῦ ἀσθενούς τὴν γνώμην. Διότι,
ἂν μὲν ὑγιασθῇ ὁ ἄρρωστος κατὰ συγκυρίαν, φαίνεσαι
καὶ σὺ σοφὸς καὶ πρακτικὸς· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, θέλουσιν
εἶπεῖν, Ἐποῦ ὁ Δ. Ἀμάδιος δὲν ἴσχυσε νὰ κάμῃ τίποτε,
εἶναι σημεῖον ὅτι ἦτον ἀσθένεια ἀνίατος! Ἐὰν οἱ προσ-
κληθέντες ἰατροὶ ἦναι πολλοί, καὶ ὁ μὲν ὀνομάζει τὴν
ἀσθένειαν vizio scrofoloso, ὁ δὲ rachitico, ὁ δὲ artritico,
σὺ ὀνόμασέ την vizio scrofoloso—rachitico—artritico,
ἐνώσας καὶ τὰ τρία ἐπίθετα· τοιουτοτρόπως, μὴ πειρά-
ζων κἀνένα, δὲν χάνεις κἀνενοῦ ἰατροῦ τὴν φιλίαν—
καὶ ἐπομένως, ὅταν τύχῃ, τὸ τάλλαρον τῆς κονσούλας.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΙΑ΄.

Μεγάλυνε τὰ πράγματα, καὶ μεταχειρίζου τέχνας
παντοίας, διὰ νὰ πληρωθῆς περισσότερον.

Ἄν καὶ ὁ Κέλσος ἐθεώρει ὡς ὑποκριτὴν ἐκεῖνον, ὅστις
ἔκαμνε τὰ μικρὰ μεγάλα διὰ νὰ φανῇ μεγαλητέρα ἢ
ἀξία του, ἐὰν θέλῃς νὰ θαυμάζεσαι καὶ νὰ κερδίζῃς
περισσότερα χρήματα, πρέπει νὰ καταφεύγῃς εἰς τοῦτο
τὸ μέσον. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς πάσχη ρευματικὸν πόνον
εἰς τὸ στῆθος, λέγε ὅτι ἔχει πλευρίτιν· ἐὰν δὲ ἦναι
ὀλίγον ῥυπαρὰ ἢ γλωσσά του, καὶ ἔχῃ ὀλίγην κεφαλαλ-
γίαν, ὀνόμασε τὴν ἀσθένειαν χολερικὸν πυρετὸν (febbrē
biliosa)· ἐὰν σὲ δείξῃ ὑπερσάρκωσιν τινὰ εἰς τὸν δάκτυ-
λον τῆς χειρὸς, εἶπέ ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἀφροδισιακὰ
πάθη, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν διὰ τοῦ
ὑδραργύρου θεραπείαν· ἐὰν δὲ πάσχη καρδιωγμοὺς κατὰ
συμπάθειαν, εἶπέ ὅτι ἡ καρδία κινδυνεύει νὰ νοσήσῃ
ὀργανικῶς (vizio organico), καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοιου-
τοτρόπως ἡ ἰατρικὴ γρήγορα, καὶ σὲ ἀνταμείβουσι
περισσότερον ὡς προφυλαχθέντες ἀπὸ μεγάλῃν ἀσθέ-
νειαν, ἢ πιστεύσαντές σε καθυποβάλλονται εἰς τὰ ἰα-
τρικά σου, καὶ σὲ δίδουν αἰτίαν νὰ τοὺς ἐπισκέπτεσαι
καὶ νὰ κερδίζῃς. Εἰς δὲ τὰς ἰατρικὰς ἐπισκέψεις σου,
ἄφινε πάντοτε τὰ πράγματα ἡμιτελῆ, διὰ νὰ ἀναγκά-
ζωνται νὰ σὲ μετακαλῶσι. Ἐποῦ π. χ. διορίσης κα-
θαρτικὸν δι’ ἀσθενεῖάν τινα, καὶ βλέπῃς τὴν ἀνάγκην
νὰ φλεβοτομηθῇ ὁ ἄρρωστός σου, μὴ διορίσης εὐθὺς
τὴν φλεβοτομίαν, ἀλλ’ εἶπέ ὅτι πρῶτον θέλεις νὰ ἴδῃς
τὴν ἐνέργειαν τοῦ καθαρτικοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ τὴν διο-
ρίσης. Ἐὰν δὲ ἴδῃς ὅτι οἱ οἰκειακοὶ δυσαρεστοῦνται
εἰς τοῦτο, διορίσέ την· πλὴν εἶπέ ὅτι πρέπει νὰ μεταί-
δῃς τὴν ἀσθενῆ διὰ νὰ παρατηρήσῃς τὸ αἷμα· καὶ
ἂν ἦναι ὀλίγον μαυρωπὸν, εἶπέ μετὰ θαυμασμοῦ, Ἐν
ἐξεύρω, ἂν ἔμενε τοιοῦτον αἷμα εἰς τὸ σῶμα, τί ἠδύνατο
νὰ προξενήσῃ! Ὅταν δὲ θεραπείης πλουσίους ἢ καὶ
μετριοκαταστάτους ἀσθενεῖς, ἢ δῖδε ἰατρικὰ ἀνίσχυρα
καὶ οὐδέτερα, ὥστε νὰ ἐξακολουθῇ ἡ ἀσθένεια, ἢ, ὅταν
βλέπῃς ὅτι καλλητερεύει, διορίζε σφοδρὸν τι ἰατρικὸν
διὰ νὰ ὑποτροπιάζῃ ὁ ἄρρωστός σου· πλὴν ἔχε τὴν
φρόνησιν νὰ ζητῆς νὰ εὐρίσκῃς εὐλογοφανῆ τινα αἰτίαν,

εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἀποδίδῃς ταύτην τὴν χειροτέρευσιν, διὰ νὰ μὴ λάβωσι κάμμιν ὑπόψιν. Ὅταν ἦσαι νέος, τρέχε εὐθὺς ἀφοῦ σὲ κράξωσι, δεικνύων ὅσην δύνασαι προθυμίαν· ἀλλ' ὅταν στερεώσης τὴν ὑπόληψίν σου, φαίνου νωθρότερος καὶ πολυάσχολος, καὶ μὴ πηγαίνης πάντοτε, ὅταν σὲ κράξωσιν, ἢ πῆγαινε πολὺ ἀργότερα, φωνάζων, Διὰ τόσον μικρὰ πράγματα μὲ κράζετε; διότι τοιοῦτοτρόπως θέλουσι προθυμεῖσθαι νὰ σὲ πληρόνωσι περισσότερο. Ἐὰν δὲ τις ἐξ ἀχαριστίας ἢ ἐξ ἀχρειότητος δὲν θέλῃ νὰ σὲ πληρώσῃ, λέγων ὅτι τοῦ ἐσκότωσες τὸν υἱόν σου, τότε εἶπε μετ' ἀναισχυντίας, Ἐὰν τοῦτο τὸ πάθος ἀπέθανον καὶ ἄλλοι πολὺ καλῆτεροι ἀπὸ τὸν υἱόν σου! μιμούμενος τὸν Καλλιάνακτα, ὅστις εἰς παρομοίαν περίστασιν εἶπεν εἰς ἀπόκρισιν τὸν Ὀμηρικὸν στίχον,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅς περ σέο πολλὸν ἀμεινων

καὶ ἂν δὲν πείθεται, φοβέρισέ τον ὅτι θέλεις ὑπάγειν νὰ κοινοποιήσῃς εἰς τὸν κόσμον ὅσα μυστικά τῆς οἰκογενείας του σ' ἐξεμυστηρέυθη, καὶ ὅτι θέλεις τὸν κάμειν κατάπτυστον εἰς τὰ κριτήρια!

Ἐπειδὴ δὲ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι λησμονοῦσι συνήθως, ἀφοῦ ὑγιασθῶσι, καὶ τὸν ἰατρὸν καὶ τὰ προτερήματά του, καὶ ὅσους κόπους ἀνεδέχθη δι' αὐτοὺς, ἔχε κανόνα ἀπαράβατον νὰ μὴ πηγαίνης παρ' εἰς ἐκεῖνους, περὶ τῶν ὁποίων ἐξεύρεις ὅτι πληρόνουσι πλουσιοπαρόχως τοὺς ἰατροὺς· ἡ ἰατρικὴ εἶναι τέχνη ὄχι τοῦ παρηγορεῖν καὶ ἰατρεύειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὺς, ἀλλὰ τοῦ συναγεῖν χρήματα. Ἐὰν δὲ κραχθῆς νὰ ἐπισκεφθῆς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, τότε κάμε συμφωνίαν μαζῇ του, καὶ ζήτησε πρῶτον πόσα ἔχει σκοπὸν νὰ σὲ πληρώσῃ, ἐνθυμούμενος τὴν ἐφεξῆς χυδαίαν μὲν, ἀλλ' ἀναντίρρητον ἀλήθειαν,

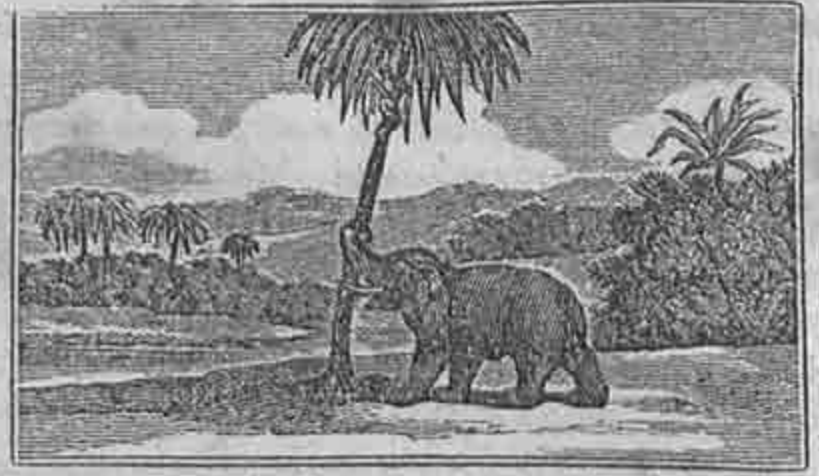
Dum aegrotus infirmatur,
Et processus ventilatur,
Studeas accipere;
Nam aegroto relevato,
Et processu terminato,
Nemo curat solve.

Μὴ λησμονῆς, τέλος, ποτὲ, ὅταν εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου στέλλῃς τὸν λογαριασμόν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου, νὰ δίδῃς εἰς τὰς ἀσθενείας ἐνόματα σύνθετα καὶ σχοινοτενῆ, διὰ νὰ σοῦ μετρῶνται τὰ χρήματα μὲ τὸν αὐτὸν πῆχυν.

Οἱ ἡγεμόνες μεταχειρίζονται τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς τὰ νομίσματα. Αὐτοὶ τοὺς κάμνουν ν' ἀξίζωσιν ὅσον θέλουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ τοὺς δέχωνται εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν, καὶ ὄχι κατὰ τὴν πραγματικὴν τῶν ἀξίαν.

ΜΟΝΗ ἢ δικαιοσύνη εἶναι ἡ κραταιὰ προστάτις τῶν ἐθνῶν· αὕτη μόνη διαίωνει τοὺς θρόνους τῶν ἡγεμόνων, καὶ φέρει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς λαοὺς των.

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΙΟΥ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ*.

Ο ΕΛΕΦΑΣ, τὸ μέγιστον τῶν κατὰ τὴν γῆν ζώων, διαιτᾶται εἰς τὰς θερμώτατας ζώνας τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας. Ὁ Ἀσιατικὸς διακρίνεται ἀπὸ τὸν Ἀφρικανὸν κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὠραιότητα, διότι γίνεται ἕως 15 πόδας ὑψηλός, καὶ εἰκοσαετῆς ἤδη ζυγίζει περίπου 7,000 λίτρας. Ὡς θυμόσοφος ἐκ φύσεως, εὐκόλως ἡμεροῦται ὁ ἐλέφας· δυνάμει δὲ τῆς ἐκτάκτου εὐμαθείας ταύτης παιδεύεται εἰς παντοίας ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἤθελαν φαίνεσθαι ἀπίστευτοι, ἐὰν δὲν ἤμεθα βεβαιωμένοι ἀπὸ ἀξιοπίστους περιηγητῶν. Ὁ τρόπος δὲ, μὲ τὸν ὁποῖον ζωγεῖται, φαίνεται τῶντι κατὰ πάντα περίεργος· ἐπειδὴ ὀλόκληροι ἀγέλαι ἐλεφάντων διώκονται μεταξὺ πολλῶν κατεδαφισμένων δένδρων, καὶ τοιοῦτοτρόπως πιάνονται. Ἄλλ' ἡ ἄγρια ἐνὸς μόνου ἐλέφαντος ὑπάρχει πολὺ δυσκολώτερα. Ὅταν οἱ κυνηγοὶ γνωρίσωσι ποῦ διατρίβει ὁ ἐλέφας, ὑπάγουσιν ἐκεῖ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς μὲ τέσσαρας εἰς τὸ κυνήγιον τοῦτο γυμνασμένους θηλυκοὺς ἐλεφάντας· τρεῖς ἐκ τούτων πλησιάζουσι μὲ μεγίστην προφύλαξιν εἰς τὸν ἄγριον, προχωροῦσι τρώγοντες ἔμπροσθεν, καὶ δείχνουσιν εἰς τοῦτο τοσαύτην πανουργίαν, ὥστε τοὺς ἐκλαμβάνει τις ὡς ἀγρίους, οἵτινες κατὰ τύχην ἐκβαίνουσιν ἀπὸ τὸ δάσος. Ὅταν δὲ ὁ ἄγριος ἐλέφας, εἰς τὴν πλησιεστέρην προχώρησιν τῶν ἡμέρων, φαίνεται ὀπωσοῦν ἀνήσυχος, τότε φεύγουσιν αὐτοὶ ταχέως, καθὼς πολὺ κινδυνεύοντες νὰ πληγωθῶσιν· ἐὰν δὲ ἐξ ἐναντίας τὸν βλέπωσιν ἤσυχον, τότε τὸν περικυκλοῦσι, καὶ ἀρχίζουσι νὰ παίξωσι μὲ αὐτόν, ὥστε καὶ τοῦ σφίγγουσι μαλακῶς τὸν λαιμόν, ἢ περιλαμβάνουσιν αὐτόν μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν προβοσκίδας. Ἐπειδὴ εὐχαριστεῖται μὲ τὸ παιγνίδιον τοῦτο ὁ ἄγριος ἐλέφας, λησμονεῖ ὅλον τὸν κίνδυνον· ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ πλησιάζουσιν οἱ κυνηγοὶ μὲ τὸν τέταρτον ἐλέφαντα, καὶ ἤδη ἀρχίζει τὸ δυσκολώτατον ἔργον. Οἱ κυνηγοὶ ἔρπουσι μὲ ἄκραν προφύλαξιν πρὸς τὸν ἄγριον ἐλέφαντα ἀπὸ τὰ ὀπίσθεν ὑποκάτω τῆς κοιλίας, καὶ περιπλέκουσι τὰ ὀπίσθια σκέλη του μὲ λεπτόν σχοινίον. Ἐὰν δὲν αἰσθανθῇ τὰ ἐλαφρὰ ταῦτα δεσμὰ, ἐξακολουθοῦσι τὴν ἐργασίαν των, καὶ ἀφοῦ περιπλέξωσι μὲ ἐξ ἢ ἐπτὰ δυνατὰ σχοινία τὰ εἰρημένα μέλη, τέλος περιπλέκουσιν ἀκόμη 60 πῆχεις

* Ἴδε περιγραφὴν καὶ εἰκόνα τοῦ Ἐλέφαντος εἰς τὸν Α. Τόμ. τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 183.

μακρὸν χονδρὸν σχοινίον (γούμεναν) εἰς ἕκαστον ὀπίσθιον σκέλος. Ἐὰν φαίνεται δυνατόν, τότε δεσμεύουσι καὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας. Ὄταν ἡ ἐργασία τελειώσῃ, εὐθὺς ὑποχωροῦσιν οἱ κυνηγοὶ, καὶ οἱ ἡμεροὶ ἐλέφαντες ὁμοίως ἀπομακρύνονται. Μόλις δὲ παρατηρεῖ ὁ ἐλέφας ὅτι ἐπαγιδεύθη, καὶ γινόμενος λυσσώδης σπουδάζει νὰ φύγῃ εἰς τὸ πλησίον δάσος· ἀλλὰ, μὴ δυνάμενος νὰ δράμῃ ὡς τὸ σύνηδες, προχωρεῖ βραδέως, καὶ οὕτω γίνεται δυνατόν εἰς τοὺς κυνηγούς νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι, καὶ νὰ περιπλέξωσι τὸ μακρὸν σχοινίον εἰς τὸ πρῶτον δυνατόν δένδρον· τότε τοῦ αἰχμαλώτου ἡ λύσσα κατανατᾷ εἰς ἔσχατον βαθμόν. Ὄθεν ρίπτεται εἰς τὴν γῆν, διορύσσει τὸ ἔδαφος μὲ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ ὀδόντας, καὶ μεταχειρίζεται ὅλας τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ· πρὸς τούτοις βρυχᾷ τρομερώτατον βρυχηθμόν, ὥστε κάνεις κυνηγὸς δὲν τολμᾷ πλέον νὰ τὸν πλησιάσῃ· ἐνίοτε ἐπιτυγχάνει νὰ κόψῃ τὰ λεπτὰ καὶ ἀδρὰ σχοινία, καὶ τότε διασώζεται εἰς τὸ δάσος· συνήθως ὅμως τοῦτο ὑπάρχει σχεδὸν ἀδύνατον· ὄθεν, καταπονημένος ἀπὸ πολλὴν καὶ ἰσχυρὴν ἀγῶνα, γίνεται τέλος ἰσχυρότερος, καὶ τότε πλησιάζοντες εἰς αὐτὸν οἱ κυνηγοὶ μὲ τοὺς ἡμέρους προσφέρουσι τροφήν, τὴν ὁποίαν ἀποδέχεται καὶ τρώγει, ἐνῶ οἱ ἄλλοι παίζουσι μὲ αὐτόν. Τοιοῦτοτρόπως δεμένος στέκει εἰς διάστημα πολλῶν μηνῶν· συχνάκις μάλιστα ἡ λύσσα ἐπανέρχεται, γίνεται ὅμως πρῶτος κατ' ὀλίγον, εὐθὺς ὅταν πλησιάσωσιν οἱ ἄλλοι, τῶν ὁποίων ἡ θεὰ τὸν παρηγορεῖ καὶ τὸν ἐνθαρρύνει νὰ ὑπομένῃ τὴν τύχην του. Ἀφοῦ τέλος συνειδήσῃ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, τότε οἱ κυνηγοὶ λύοντες τὰ δεσμὰ τὸν φέρουσι μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἡμέρων ὅπου θέλουσι· σπανίως πλέον μετὰ ταῦτα ἐνθυμεῖται τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν καὶ ἐκφεύγει εἰς τὰ

δάση, ἀλλὰ συνήθως ἀκολουθεῖ μὲ ἡσυχίαν τοὺς ἀγωγούς, καὶ ἐπιδέχεται τὴν μάθησιν διαφόρων ἐργασιῶν.
—ΑΝΘΩ. ΚΟΙΝ. ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ.

ΓΛΥΚΥ τὸ ρόδον, ἀλλὰ περίξ αὐτοῦ ἔχει ἀκάνθας· εὐώδες τὸ κρίνον, ἀλλὰ βλαστάνει ἀναμέσον εἰς τὰς βάτους. Τερπνὸν τὸ ἔαρ, ἀλλὰ διαρκεῖ ὀλίγον· φαιδρὸν τὸ θέρος, ἀλλ' ὁ χειμὼν ἀφανίζει τὸ κάλλος του. Λαμπρὸν τὸ οὐράνιον τόξον, ἀλλὰ ταχέως γίνεται ἄφαντον· ἡ ζωὴ καλὴ, ἀλλὰ καταπίνει αὐτὴν ὁ θάνατος.

Ἐπάρχει τόπος, ὅπου τὰ ρόδα εἶναι χωρὶς ἀκάνθας· ὅπου τὰ ἄνθη δὲν εἶναι μὲ βάτους συμμεμιγμένα. Εἰς αὐτὸν βασιλεύει ἔαρ ἀτελεύτητον, καὶ λάμπει ἀνέφελον φῶς. Τὸ δένδρον τῆς ζωῆς αὐξάνει εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ· ποταμοὶ τρυφῆς ρέουσιν ἐκεῖ, καὶ βλαστάνουν ἄνθη ἀμαράντινα. Μυριάδες μακαρίων πνευμάτων ὑπάρχουν ἐκεῖ, καὶ περικυκλοῦσι τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ μὲ ὕμνον διηνεκῆ. Οἱ ἄγγελοι μὲ τὰς χρυσὰς αὐτῶν κιθάρας φάλλουν δοξολογίας ἀδιακόπως, καὶ τὰ χερουβὶμ πετῶνται ἐπὶ πτερύγων πυρός!—Ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι ὁ παράδεισος· εἶναι ὁ τόπος τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐδὲν κακὸν ἐμπορεῖ νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ. Ὁ φρῦνος δὲν πρέπει νὰ πτύῃ τὸ φάρμακον αὐτοῦ μεταξὺ τῶν τρυγόνων, οὔτε ὁ φαρμακὸς ὑοσκύαμος νὰ φυτρώῃ μεταξὺ τῶν γλυκερῶν ἄνθων· παρόμοια δὲν πρέπει κάνεις τῶν ὄσσοι πρᾶττον τὸ κακὸν νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον τόπον.

Ἡ γῆ αὕτη εἶναι ἐρασμία, καθὼ γῆ τοῦ Θεοῦ· γέμει δὲ ἀπὸ πάμπολλα τερπνὰ πράγματα. Ἄλλ' ὁ τόπος ἐκεῖνος εἶναι πολὺ καλλήτερος. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουν οὔτε λύπαι, οὔτε ἀρρώστιαί, οὔτε ἀδικίαι· ἐκεῖ δὲν θέλει πλέον μᾶς μαραίνειν τοῦ χειμῶνος τὸ ψύχος, οὔτε θέλει μᾶς πυρῶνειν ὁ καύσων τοῦ θέρους. Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον δὲν γίνονται οὔτε πόλεμοι, οὔτε μάχαι, ἀλλ' ὅλοι ἀγαποῦν ὁ εἰς τὸν ἄλλον θερμῶς.

Ὄταν οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι μας ἀποθνήσκωσι καὶ βάλλωνται εἰς τὸν κρυερὸν τάφον, δὲν βλέπομεν αὐτοὺς πλέον ἐδῶ· ἀλλ' ἐκεῖ θέλομεν ἐναγκαλισθῆν αὐτοὺς πάλιν, καὶ ζῆν μετ' αὐτῶν, καὶ οὐδέποτε πλέον θέλομεν ἀποχωρισθῆν. Ἐκεῖ θέλομεν ἐνταμῶσειν ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, περὶ τῶν ὁποίων ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ ἅγια βιβλία. Ἐκεῖ θέλομεν ἰδεῖν τὸν Ἀβραάμ, τὸν κλητὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν πατέρα τῶν πιστῶν· καὶ τὸν Μωϋσῆ, ὕστερον ἀπὸ τὰς μακρὰς αὐτοῦ περιπλανήσεις εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας· καὶ Ἡλίαν, τὸν προφήτην τοῦ Θεοῦ· καὶ τὸν Δανιὴλ, ὅστις ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸ σπήλαιον τῶν λεόντων· καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ποιμένα βασιλέα, τὸν γλυκὺν ψαλμῶδὸν τοῦ Ἰσραὴλ. Αὐτοὶ ἠγαποῦσαν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν ἐδοξολογοῦν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον θέλουν δοξολογεῖν αὐτὸν καλλήτερα, καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν πλειότερον. Ἄν ἡμεῖς εἰλικρινεῖς καὶ ἀφωσιωμένοι Χριστιανοὶ, θέλομεν ἰδεῖν ἐκεῖ τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ὑπῆγεν ἐμπροσθεν ἡμῶν εἰς τὸν εὐδαίμονα ἐκεῖνον τόπον· καὶ ἐκεῖ θέλομεν ἰδεῖν τὴν δόξαν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Ἐδῶ δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἰδῶμεν αὐτὸν, ἀλλ' ἐδῶ θέλομεν τὸν ἀγαπᾶν. Τώρα πρέπει νὰ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ θέλομεν συχνὰ συλλογίζεσθαι περὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ μακάριος αὐτὸς τόπος εἶναι ἡ οἰκία μας· ἐδῶ θέλομεν εἶσθαι ὀλίγον μόνον καιρὸν, ἀλλ' ἐκεῖ διαπαντός, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ΠΡΕΠΕΙ νὰ καταργῆται πᾶς νόμος, ἄνευ τοῦ ὁποίου εἶναι εὐτυχέστεροι οἱ λαοί.—ΔΩΚΙΟΣ.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἄριθ. 2.

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΟΛΟΠΙΣΤΙΑ.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι Ἑθνικοὶ, ὅσοι τὸ Εὐαγγέλιον ἠσπάζθησαν, εἶπαμεν ἤδη ὅτι ἄνευ ἰσχυρῶν λόγων ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποτινάξωσι τὰς παλαιὰς συνηθείας, καὶ τὰς παιδικὰς προλήψεις, καὶ τὴν τῶν πατρῶν θεῶν εὐλάβειαν, χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς καινοφανοῦς θρησκείας. Ἄλλ' ἴσως ὑπολάβης, ὅτι ταύτοτρόπως ἐνηγκαλίσθησαν καὶ οἱ ἐκείνων προπάτορες τὰς ἀρχαίας θρησκείας· τουτέστιν, ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Διὸς, καὶ τῶν ἄλλων θεοτήτων, πρέπει νὰ εἰσῆχθη δι' ἀποδείξεων ἰσχυρῶν, — τουλάχιστον δι' ἀποδείξεων νομιζομένων ἰσχυρῶν. Ἄλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα οὕτως εἶχεν. Οὐδὲν ἱστόρημα σώζεται τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν Ἑθνικῶν θρησκευμάτων· καὶ πιθανὸν ὅτι οὐδέποτε εἰσῆχθη κανὲν αὐτῶν διαμίας, ἀλλ' ὅτι αἱ διάφοροι δεισιδαιμονίαι παρεῖδυσαν κατ' ὀλίγον, καὶ ἡ θρησκεία βαθμῶδὸν διεφείρετο, καθ' ὅσον ἔχαναν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν γνῶσιν τοῦ ἐνὸς ἀληθινοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ὑποθέτομεν ὅτι καταρχὰς ἀπεκαλύφθη. Βέβαιον εἶναι τουλάχιστον ὅτι οὐδὲ κανὲν προσεποιούντο, ὅτι αἱ θρησκείαι αὐταὶ ἐπεστηρίζοντο εἰς ἀπόδειξιν τινὰ, ἀξίαν ἀκροάσεως. Καὶ τοπάλαι καὶ τὴν σήμερον μόνον λόγον τῆς πίστεως αὐτοῦ ἀποδίδει ὁ Ἑθνικὸς, ὅτι ταύτην παρέδωκαν εἰς αὐτὸν οἱ γονεῖς του. Διηγούντο μὲν πολλὰ τῶν θεῶν θαυματουργήματα· σχεδὸν ὅμως ἅπαντα ἔλεγον ὅτι ἐνηργήθησαν μεταξὺ λαῶν, οἵτινες ἦσαν ἤδη τῶν θεῶν ἐκείνων λατρευταί· οὐχὶ δ' ὅτι αὐτὰ πρῶτον εἴλκυσαν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν θρησκείαν. Καὶ εἰς ὅλα δὲ τὰ θαύματα τῆς εἰδωλολατρίας ἐπίστευαν, μόνον διότι ἦσαν μέρος τῆς θρησκείας τῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων γονέων παραδοθείσης. Οὐδέποτε κανὲν προσεποιήθησαν, ὅτι ὑπῆρχεν ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν θαυμάτων ἐκείνων.

Ἡ δὲ Χριστιανικὴ θρησκεία διεκρίνετο ἀπὸ τούτων, ὡς ἔρρέθη, καθὸ εἰς ἀπόδειξιν ἐπιστηριζομένη· καθὸ προσφέρουσα λόγον, καὶ ἀπαιτοῦσα τοὺς Χριστιανοὺς νὰ γένωσιν ἱκανοὶ, ὥστε ν' ἀποδίδωσι λόγον τῆς πίστεως αὐτῶν.

Τινὲς ὁμῶς ἔχουν μίαν ἰδέαν, ὅτι δεικνύει αὐθάδειαν ὁ Χριστιανὸς, τουλάχιστον ὁ ἀπαιδευτός, ἐὰν ζητῇ ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὑπολαμβάνουν ὅτι τοῦτο ἠθέληεν εἶσθαι σημεῖον ἀπιστίας. Γνωρίζουν ὅτι πολλάκις αἱ Γραφαὶ δυνατὰ συνιπτῶσι τὴν πίστιν ὡς τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ Χριστιανοῦ· καὶ φαντάζονται ὅτι ἡ πίστις αὕτη συνίσταται εἰς τὸ προθύμως καὶ σταθερῶς πιστεύειν πᾶν ὅ,τι μᾶς λέγεται, καὶ εἰς τὸ μετὰ πεποιθήσεως ἐλπίζειν εἰς πᾶσαν ἐπαγγελίαν· καὶ ὅτι, ὅσον μικροτέρους ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν, καὶ ὅσον ὀλιγώτερον ἀμφιβάλλομεν, καὶ

ἐρευνῶμεν, καὶ ζητοῦμεν βάσεις τῆς πεποιθήσεως ἡμῶν, τόσοι πλείοτεραν δεικνύομεν πίστιν.

Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι σφάλμα ὅπως διόλου. Ἡ πίστις, περὶ ἧς ὁ λόγος καὶ ὁ ἔπαινος εἰς τὰς Χριστιανικὰς Γραφὰς, εἶναι πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς τυφλῆς ἐκείνης, ἧτις ἐπ' οὐδενὸς λόγου στηρίζεται. Ἡ ἐσχάτη αὕτη καλεῖται εὐκολοπιστία μᾶλλον παρά πίστις. Ὅπου ταν πιστεύη τις χωρὶς ἀποδείξεως, ἢ ἐναντίον ἀποδείξεως, τότε εἶναι καὶ λέγεται εὐκολόπιστος· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ποτὲ κανεῖς, δὲν ἐπαινεῖται· ἐκ τοῦ ἐναντίου, πολλάκις ὀνειδίζονται εἰς τὰς Γραφὰς ὡς ἄπιστοι οἱ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εὐκολοπιστίας δεικνύοντες· τουτέστιν, ὅτι δὲν ἔκριναν δικαίως κατὰ τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ μόνον ἐπίστευαν τὰ μὲ τὰς προλήψεις αὐτῶν σύμφωνα, καὶ ἐπέιδοντο εἰς ὅποιονδήποτε, ὅστις τὰς προλήψεις αὐτὰς ἐκολάκευε.

Τοῦτο δ' ἐπρατταν ὅσοι ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑθνικῶν δὲν ἠθέλουν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν λατρείαν τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης, καὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῶν ἄλλων αὐτῶν θεῶν. Πολλοὶ τῶν Ἐφεσίων, ὡς ἀναγινώσκωμεν εἰς τὴν βίβλον τῶν Πράξεων, διήγειραν θόρυβον κατὰ τοῦ Παύλου, ζήλω φερόμενοι ὑπὲρ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς. Ἐὰν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἢ πίστις τόσοι μεγαλητέρα πρέπη νὰ λογίζεται, καθ' ὅσον ἔχει μικροτέρας αἰτίας νὰ πιστεύη, οὗτοι ἐξ ἀνάγκης ἔχουν μεγαλητέραν πίστιν ὅποιονδήποτε, ὅστις τὸ Εὐαγγέλιον ἐδέχθη, καθότι ἐπίστευαν εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν χωρὶς οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως.

Ἄλλ' ἡ τῶν ἡμετέρων ἱερογράφων πίστις ἔχει νόημα πάντη διάφορον. Ὅταν ἐπαινῶσι τινὸς πίστιν, κάμνουσιν αὐτὸ διότι ἀκροάζεται εὐκρινῶς τὰς ἀποδείξεις, καὶ κρίνει κατὰ τοὺς παριστανομένους λόγους. Ἡ τῆς πίστεως δυσκολία καὶ ἀρετὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐλπίζη τις καὶ νὰ πιστεύη οὐχὶ ἐναντίον τῶν ἀποδείξεων, ἀλλ' ἐναντίον τῶν προσδοκιῶν καὶ προλήψεων, ἐναντίον τῶν κλίσεων καὶ παθῶν καὶ συμφερόντων αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ ἀναγινώσκωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς παρέστησεν ἱκανὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐκ Θεοῦ ἐλεύσεώς του· — εἶπε, Ἰὰ ἔργα (ἦτοι, τὰ θαύματα) ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, (τουτέστι, δι' ἐξουσίας τοῦ πατρὸς μου), ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἐὰν δὲν πιστεύετε εἰς ἐμὲ, πιστεύσατε εἰς τὰ ἔργα μου· δηλαδὴ, ἂν ἡ καρδία σας δὲν αἰσθάνεται τὴν καθαρότητα καὶ ἀγιοσύνην τῶν ὅσα ἐγὼ διδάσκω, πρέπει τουλάχιστον νὰ ὁμολογήσετε, ὅτι οὐδεὶς ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιῆν, ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἄλλὰ μανθάνομεν ὅτι τὰ ταῦτα αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Ὁμολογοῦν ὅτι ἐθαυματοῦργει, ὡς ὁμολογοῦσιν αὐτὸ τὴν σήμερον οἱ ἀπιστοῦντες Ἰουδαῖοι. Ἄλλ' ἠλπίζαν ὅτι ὁ Μεσσίας ἐμελλε νὰ ἔλθῃ μετὰ μεγάλης κοσμικῆς δυνάμεως καὶ λαμπρότητος, ὡς ἡγεμῶν νικηφόρος, ὅστις ν' ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆν τῶν Ῥωμαίων κυριότητα, καὶ νὰ κάμῃ τὴν Ἱερουσαλήμ πρωτεύουσαν μεγαλοπρεποῦς αὐτοκρατορίας. Δυσχε-

στήθησαν λοιπόν και έσκανδαλίσθησαν, ως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς κατήγετο ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, ἐξουθενημένην κώμην τῆς Γαλιλαίας, χωρὶς κοσμικῆς τινὸς πομπῆς καὶ μεγαλειότητος, πτωχοὺς μόνον ἀλιεῖς καὶ χωρικοὺς λαβὼν ὡς ὁπαδοὺς του. Ὁθεν καὶ ἀπέβαλλαν αὐτὸν, λέγοντες, 'Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται;' 'Τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.' 'Προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.' Οὕτω δὲ κατεπεΐθοντο, (ὡς οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν μέχρι τῆς σήμερον), ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτον ἐμπειρὸς τις μάγος, θαυματουργῶν ὄχι ἐκ θείας δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τῆς βοηθείας πονηρῶν τινῶν πνευμάτων, ἢ δαιμόνων, μετὰ τῶν ὁποίων συνεκοινωνεῖ. Μολονότι περιήρχετο ἀγαθοποιῶν, θεραπεύων τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τεθλιμένους, καὶ τὸ καθαρῶτατον σύστημα τῆς ἡθικῆς διδάσκων, μ' ὅλον τοῦτο ἐνόμιζαν αὐτὸν πλάνον, ὅστις 'οὐκ ἐξέβαλλε τὰ δαιμόνια, εἰμὴ ἐν τῷ Βεελζεβούβ, τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.'

Ἄλλ' ἐὰν μετὰ πομπῆς ἐπαρρησιάζετο, ὑποσχόμενος νὰ πληρώσῃ τάχα τὰς προσδοκίας αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὴν ἀπὸ τοῦς Ῥωμαίους ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος, τότε, καὶ οὐδεμίαν θαυματουργὸν δύναμιν ἐὰν παρίστανε, πολλοὶ ἀσμένως ἤθελαν αὐτὸν ὑποδεχθῆν. Καὶ τῶνόντι, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐδηλοποίησε τοῦτο, καὶ προεῖπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 'Πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, (τουτέστιν, ἀναδεχόμενοι τὸν ἐμὸν χαρακτήρα), λέγοντες, 'Εγὼ εἰμι ὁ Χριστὸς, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.' Καὶ πάλιν, 'Εγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, (τουτέστι, μὲ τὴν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν τοῦ πατρὸς μου), καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, (τουτέστιν, ἀξίων νὰ πιστευέται ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, χωρὶς θαυματουργημάτων), αὐτὸν λήψετε.'

Οὕτω δὲ καὶ ὄντως ἐγινε· διότι κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ πολλοὶ πλάνοι ἐπαρουσιάσθησαν, ἕκαστος διῆσχυριζόμενος ὅτι τάχα ἦτον ὁ Χριστὸς, πλήθη δὲ κατοπιν αὐτῶν σύροντες, τοὺς ὁποίους κατέπειθαν νὰ κάμνωσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν πλέον ἀπονενομημένην ἀντίστασιν· ἐωσοῦ, τέλος, ἡ πόλις ἠλώθη, καὶ τὸ ἔθνος ἀνετράπη ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὅσοι λοιπόν Ἰουδαῖοι ἐπίστευσαν πλάνον τινὰ ἐκ τούτων, ὠδηγήθησαν εἰς τὴν πράξιν ταύτην ὑπὸ τῶν ἰδίων προλήψεων καὶ προσδοκιῶν καὶ ἐπιθυμιῶν· οὐχὶ δὲ ὑπὸ τινος ἀποδείξεως. Αὐτοὶ ἄρα ἐφάνησαν μᾶλλον εὐκολόπιστοι παρ' οἱ Χριστιανοί. Καὶ ὁμως αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦνται ὡς ἄπιστοι. Ἐκ τούτου σαφῶς ἐμπορεῖς νὰ ἴδῃς, ὅτι ἡ πίστις, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν οἱ Εὐαγγελιστὰί, δὲν εἶναι τυφλὴ τις εὐκολοπιστία, ἀλλὰ τὸ ν' ἀκούωμεν εἰλικρινῶς τὰς ἀποδείξεις, καὶ νὰ κρίνωμεν ἀδόλως κατ' αὐτὰς, χωρὶς νὰ παρασυρόμεθα ὑπὸ προλήψεων καὶ ἐπιρροπειῶν.

Περιπλέον, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐπαινοῦνται οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Βεροίας ὡς εὐγενέστεροι (τουτέστιν, εἰλικρινέστεροι) τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, ἐπειδὴ

ἠρεύνων τὰς Γραφὰς, (τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης), ὥστε νὰ ἴδωσιν ἐὰν ὅσα οἱ Ἀπόστολοι ἐδίδασκαν εἶχαν οὕτως.

Σαφές λοιπόν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐνόουν διὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως τυφλὴν συγκατάθεσιν χωρὶς τινος λόγου· καὶ ἂν ἐπιθυμῶμεν ὑπ' αὐτῶν νὰ διδασκώμεθα, πρέπει νὰ ἡμεθα ἔτοιμοι αἰεὶ πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος.'

ΠΕΡΙ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

ΘΕΛΕΙΣ νὰ ἐμποδίσης τὰ ἀδικήματα; Νομοθέτει νόμους ἀπλοῦς καὶ σαφεῖς· ἔνωσε ὅλην τοῦ ἔθνους τὴν δύναμιν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν νόμων, καὶ μὴν ἀφίνης εἰς κανένα τὴν ἐξουσίαν νὰ τοὺς παραβαίνῃ· ἄς προστατεύωσιν οἱ νόμοι σου ὅλους γενικῶς τοὺς πολίτας, καὶ ὄχι τὰς διαφοροὺς τάξεις τῶν πολιτῶν. Ἄς μὴ φοβῶνται παρὰ μόνους τοὺς νόμους οἱ πολῖται. Ὁ φόβος τῶν νόμων εἶναι σωτήριος· ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ πολίτου ἀπ' ἄλλον συμπολίτην γίνεται πηγὴ πολλῶν ἀδικημάτων ὀλέθριος. Εἶναι φυσικὰ αἱ δουλωμένοι ψυχαὶ πλέον φιλήδονοι, πλέον ἄσωτοι, πλέον σκληραὶ παρὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἐλευθέρων. Οἱ ἐλεύθεροι καταγίνονται εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἐξετάζουν τοῦ ἔθνους τὰ συμφέροντα, ἔχουν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν παραδείγματα μεγάλα, τὰ ὁποῖα μιμοῦνται. Οἱ δούλοι, ἀρκούμενοι εἰς τὸ σήμερον, ζητοῦν μὲ τὸν φόρυβον τῆς ἀσωτίας νὰ λησμονήσωσι, κἂν πρὸς ὀλίγον, τὴν ἐξουθένωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται. Ὅντες συνειδισμένοι εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς ἐκβάσεως παντὸς πράγματος, νομίζουν ἀμφίβολα καὶ αὐτὰ τῶν ἰδίων ἀδικημάτων τὰ ἐπακολουθήματα· καὶ ἡ ἀμφιβολία ἐξάπτει πλέον τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον τοὺς παρακινεῖ εἰς τὰς κακίας.—ΒΕΚΚΑΡΙΑΣ.

ὍΣΤΙΣ ἐξοδεύει τὸν καιρὸν εἰς τὰ ἀνωφελῆ, ἢ πολλὰ ὀλίγου ἄξια, εἰς ἐκεῖνον καιρὸς δὲν μένει διὰ τὰ ἀξιόλογα. Καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν ὁ εἰς ἐκεῖνα δαπανώμενος καιρὸς ἦναι ὁ καιρὸς τῆς νεότητος, οἱ τύποι τῆς οὐτιδανοσυχίας μένουσι διαπαντὸς ἀνεξάλειπτοι εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ τὸν κάμνουν ἀνεπιτήδειον πάσης φιλοσοφικῆς θεωρίας.—ΚΟΡΑΗΣ.

Τῆς ἀληθινῆς παιδείας θυγάτηρ εἶναι ἡ παρρησία, ἡγουν ἡ φανέρωσις τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀφοβος αὐτῆς κήρυξις ἐπὶ τῶν ὀνμάτων· ὅθεν, ὅπου βλέπεις ἐλευθέραν τὴν τυπογραφίαν, ἐκεῖ πιστεῦε ὅτι εἶναι ἀρετὴ, εἰρήνη, ἀσφάλεια, ἐλευθερία τῶν πολιτῶν. Ὅπου πολεμεῖται, ἐκεῖ μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι ἐγεννήθη ἡ κυφορεῖται τύραννος.—ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ.

Ὁ ΑΡΧΗΘΕΝ κάκιστ' ἀναδραμμένος ἄνθρωπος, ὅσον πλειοτέρας ἐπιστήμας ἐπειτα διδαχθῆ, τόσο γίνεται ἀχρειέστερος.—ΚΟΡΑΗΣ.

ΟΙ ΑΣΣΑΣΣΙΝΟΙ.

ΕΙΣ τὸν δεύτερον τόμον τῆς Ἀποθήκης περιεγράφημεν τὴν ληστρικὴν συμμορίαν τῶν Θύγγων, ἣτις κατὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀτιμωρῆτως ἠνώχλει τὴν Ἰνδοστάν, ἕως τοῦ πρό τινων ἐτῶν, δραστηριώτερα λαβοῦσα μέτρα ἢ Βρετανικὴ ἀρχή, πάντας σχεδὸν ἐξωλόθρευσε. Τώρα δὲ ἄς διευθύνωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς αἵρεσιν Μωαμεθανικὴν, λεγομένην τῶν Ἀσασσίνων, ἢ τῶν Ἰσμαηλιτῶν, ἣτις τόσον αἰφνιδίως καὶ πανούργως ἐφόνευεν, ὥστε κατ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ἐπεκράτησε νὰ καλῆται Ἀσασσίνος ὁ Ἑλληνιστὶ δολοφόνος.

Ἀνεφάνη δὲ ἡ αἵρεσις περὶ τὸ 1090, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χασσάν Σαβάχ, εἰς βουνώδη χώραν πλησίον τῆς Κασπίας Θαλάσσης· ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὀλίγα τινὰ, ἐξ ὧν προήλθεν ἡ τῆς συμμορίας ταύτης σύστασις.

Σχεδὸν ἅπαντες γνωρίζουν, ὅτι ὁ Μωαμεθανισμὸς ἐβλάστησεν εἰς τὴν Ἀραβίαν κατὰ τὸν ἑβδομὸν αἰῶνα· ὡς δόγματα δ' ἐκήρυξεν, — ὅτι ὑπάρχει ἓνας μόνον Θεός, καὶ ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ προφήτης αὐτοῦ, — ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἰς τοὺς προφῆτας, εἰς τελευταίαν ἡμέραν κρίσεως, καὶ εἰς προορισμὸν· καὶ ὅτι αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ συνίστανται εἰς νίψιν, προσευχὴν, νηστείαν, ἐλεημοσύνην, καὶ ὄδοιπορίαν εἰς τὴν Μέκκαν. Ἐξω τοῦ παρόντος σκοποῦ μας ἤθελεν εἰσδαί νὰ ἱστορήσωμεν τίνι τρόπῳ ἡ θρησκεία ἐξηπλώθη, ἢ ὁποίας ἡδονὰς ὑπέσχετο εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν· παρατηροῦντες μόνον ὅτι καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα διέφερον ὅλως διόλου τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, στρέφομεν τὴν προσοχὴν εἰς αἰρετικούς τινὰς Μωαμεθανούς.

Μόλις ἐτελεύτησεν ὁ Μωάμεθ, καὶ ἤρχισαν ἔριδες περὶ τοῦ ποῖος αὐτὸν νὰ διαδεχθῇ. Φόνοι καὶ ἀταξίαι ἐπεκράτησαν. Μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἀνεφύησαν ὄχι ὀλιγώτεροι τῶν ἑβδομήκοντα δύο αἵρέσεων, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἦσαν ἐσχισμέναι εἰς δύο μεγάλα κόμματα: — τοὺς Σουννίτας, καὶ τοὺς Σχιίτας, οἵτινες δὲν ἐγνωρίζαν τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ὡς διάδοχον τοῦ προφήτου. Οἱ ἐν Περσίᾳ Μωαμεθανοὶ ἀνῆκον εἰς τὴν δευτέραν κλάσιν, οἱ δὲ εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὰ γειτονικὰ μέρη εἰς τὴν πρώτην. Οἱ Σχιίται, ἢ, ὡς ἄλλως ὀνομάζονται, οἱ Σχεάδες, ἦσαν διηρημένοι μεταξὺ τῶν ὡς πρὸς ἄρθρα τινὰ θρησκευτικὰ, ἐὰν, παραδείγματος χάριν, ὁ πρὸς καιρὸν διάδοχος τοῦ Μωάμεθ εἶχεν ἢ δὲν εἶχε θεϊκὰς ιδιότη-
τας. Τὰς διαιρέσεις ταύτας καὶ φιλονεικίας ἠῤῥξαναν πολιτικοὶ καὶ φιλόδοξοι σκοποὶ, καὶ μετ' ὀλίγον ἢ ἐναντιότης ἐγίνε τόσον σφοδρὰ, ὡς νὰ ἦσαν ἅπαντες ἑτερόθρησκοι.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν Μωαμεθανικῶν αἵρέσεων ἄλλαι εἶχαν κοσμικὴν δύναμιν, καὶ ἄλλαι ὄχι, ἦτον ἐπόμενον αἱ δευτέραι νὰ ζητήσωσι τὴν καταστροφὴν τῶν πρώτων. Ἐκ δὲ τῶν σχεδίων, ὅσα εἰς τοῦτο ἀπέβλεπαν, ἦτον ἓν,

συστηθῆν ὑπὸ τινος Ἀβδαλλάχ, εἰς τὴν Περσίαν, κατὰ τὸν ἑννατον αἰῶνα. Αὐτὸς ἀπετίναξε μέχρι τινὸς τὰ δόγματα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ, καὶ διέδωκε πίστιν ἰδίαν αὐτοῦ· ὁ ἀληθινὸς σκοπὸς ἦτο νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς τότε ὑπάρχοντας Καλιφάδας, καὶ νὰ στερεώσῃ τὴν ἡγεμονίαν εἰς οἰκογένειαν λεγομένην Ἰσμαήλ, ἢ Ἰσμαηλίτας. Δι' ὀλόκληρον ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρχεν ἕρις μεταξὺ τῆς αἵρέσεως ταύτης καὶ τῶν κρατούντων Καλιφάδων.

Εἰς τῶν Ἰσμαηλιτῶν τούτων εὐρήκε τρόπον νὰ κυριεύσῃ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ὑπῆρχαν συγχρόνως δύο Καλιφάδες, ὁ μὲν εἰς τὸ Βαγδάτιον, ὁ δὲ εἰς τὸ Καῖρον, οἵτινες ἔτρεφαν πρὸς ἀλλήλους ἐχθρὰν θανάσιμον. Ὁ Αἰγύπτιος Καλιφᾶς καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐθεωροῦντο ὑπ' ἄλλων Μωαμεθανῶν ὡς αἰρετικοί· διότι φαίνεται ὅτι διεκήρυτταν νέα καὶ ἀλλόκοτα δόγματα. Μυστικὴ ἑταιρεία ὑπῆρχε συστημένη μεταξὺ τῶν, πρόεδρον ἔχουσα τὸν Καλιφᾶν. Εἰς τὴν ἑταιρείαν ταύτην ἐδέχοντο μειράκια, μετὰ διδασκαλίαν ἀκριβεστάτην· ἀφοῦ προῦδεναν μέχρι τινὸς, εἶχαν νὰ ὀμνύωσι μυστικότητα αἰῶνιον ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν δογμάτων, ὅσα ἐτι ἐμελλαν νὰ διδαχθῶσι, τὰ ὁποῖα σχεδὸν κατήντων εἰς ἀδείαν· ἢ μέλλουσα κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ἐλέγετο ψιλὸν ὄνειρον, — οὐδὲν ἔπρεπε νὰ πιστεύεται, — τὰ πάντα δὲ ἦτο συγχωρημένον νὰ γίνωνται.

Ἀμφιβάλλουν τινὲς ἐὰν πραγματικῶς διεδόθησαν τοιαῦτα δυσσεβῆ δόγματα· ἀλλ' ὅπως κἂν ἔχη τοῦτο, ἢ μυστικὴ ἀδελφότης, ἀποστόλους πέμπουσα εἰς πᾶσαν χώραν Μωαμεθανικὴν, ἐζήτει ν' ἀποσπᾷ τὴν τῶν ὑπηκόων πίστιν ἀπὸ τὸν Καλιφᾶν τοῦ Βαγδατίου, καὶ νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς τὸν Ἰσμαηλίτην Καλιφᾶν.

Περὶ τὰ μέσα τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἀνὴρ ἀγγίνους καὶ φιλόδοξος διέτριβεν εἰς τὴν Περσίαν, τὸνομα Χασσάν Σαβάχ. Ἦτον ἀνησύχου διαθέσεως, καὶ κατεγίνετο εἰς ἀπόκτησιν δυνάμεως δι' ὁποιοῦνδ' ἴποτε μέσων· ὅθεν καὶ περιεπλέχθη μετὰ τοὺς ἐν Περσίᾳ κρατούντας. Τὸν καιρὸν τοῦτον, εἰς τῶν ἀπεσταλμένων τῆς ἐν Καῖρῳ μυστικῆς ἀδελφότητος, περιοδεύων τὴν Περσίαν, ἔλαβε σχέσεις μετὰ τοῦ Χασσάν Σαβάχ, καὶ εἴλκυσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰσμαηλιτικὴν πατρίαν. Φαίνεται δὲ δίκαιον νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Χασσάν Σαβάχ εἰλικρινῶς ἐπέστρεφεν εἰς τὸ φρόνημα ὅτι οἱ Ἰσμαηλίται ἦσαν οἱ ἀληθεῖς ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ, ὅσον καὶ ἂν μετέβαλεν ὕστερον τὰ σχέδιά του ἢ φιλοδοξία. Ἐνταῦθα ὅμως χρεῖα νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὰ δυσσεβῆ δόγματα τῆς μυστικῆς ἀδελφότητος δὲν ἐκαινοποιούντο εἰς προσηλύτους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ἀφωσιωμένους ὑπηρέτας τῆς ἑταιρείας.

Ὁ Χασσάν παρεκινεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ νὰ προσκολληθῇ εἰς τὸν Ἰσμαηλίτην Καλιφᾶν. Πράξας δὲ οὕτω, ἀπ' ἁλ' εἰς τὴν πλέον ἐντιμον καὶ φιλόφρονα ὑποδοχὴν· τοῦτο συνέβη τὸ 1078. Ἀλλὰ, μολονότι τόσον εὐμενῶς ὑπεδέχθη αὐτὸν ὁ Καλιφᾶς, ταχέως ὅμως περιεπλέχθη εἰς ἔριδας μετὰ κόμματα διαφιλονεικούντα περὶ τῆς τοῦ θρόνου δια-

δοχής. Κατὰ συνέπειαν τούτου, ἠναγκάσθη, ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Αἰγύπτου, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Συρίαν.

Φαίνεται δὲ, ὅτι σπουδαίως ἤρχισε τὴν νὰ ὑποβάλῃ σκοποὺς περὶ συστάσεως ἰδίου αὐτοῦ κράτους, ἀνεξαρτήτου ἀφ' ἑκατέρου Καλιφᾶ· ἀλλ' ἀνίσχυρος ὢν ἔτι ὥστε νὰ ἐλκύσῃ ὀπαδοὺς, ἐφάνη κατὰ πρῶτον ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἰσμηλίτου Καλιφᾶ. Περιῆλθε διάφορα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Περσίας, τέλος δ' ἐστερεύθη ἐντὸς ὑψηλοῦ τινὸς ὄρειου φρουρίου, καλουμένου Ἀλαμούτ (τουτέστι Γυπὸς Φωλεᾶ), ἐγγὺς τῶν μεσημβρινῶν συνόρων τῆς Κασπίας Θαλάσσης. Εἰς τὸ φρούριον τοῦτο ἔμεινε τριάκοντα πέντε χρόνους, μηδέποτε ἀφήσας αὐτὸ εἰς κάμμιαν περίστασιν, ἀλλὰ κηρύττων δόγματα καὶ διατάγματα ἐκδίδων, τὰ ὅποια ἐνήργουν οἱ ἀφωσιωμένοι ὀπαδοί του. Ἐγνωρίζετο, ἐκ φήμης τοῦλάχιστον, ὡς ὁ Ἰέρων τοῦ Βουνοῦ, ἢ κάποτε ὡς ὁ Σείχης τοῦ Βουνοῦ, καὶ ἦτον ὁ θεμελιωτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας ἢ τοῦ τάγματος, τοῦ λεγομένου τῶν Ἀσασσίνων. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως ταύτης ὑπάρχουν γινώμαι διάφοροι· οἱ μὲν ὑποθέτουν ὅτι παράγεται ἀπὸ Χασσάν, τὸν θεμελιωτὴν τῆς αἰρέσεως, οἱ δὲ ἀπὸ Χασσίς, τὸνομα ὑπνωτικοῦ τινὸς, διδομένου εἰς τινὰς τῶν συναδελφῶν.

Ἐπιθυμητὸν ἐφάνη ἐν συντομίᾳ νὰ διηγηθῶμεν ὅσα προηγήθησαν, καὶ, τρόπον τινὰ, ἐπέφεραν τὴν ἐν Ἀλαμούτ σύστασιν τοῦ Χασσάν Σαβᾶχ, ὥστε νὰ νοήσωμεν καλλίτερα τὴν φύσιν τῆς αὐτοῦ ἀδελφότητος. Εὐρίσκομεν ὅτι ἐστάθη ἐπιτήδειος καὶ φιλόδοξος ἀνὴρ, ὅτι ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς στάσεις, αἰτινες περιέσπων τὰς Μωαμεθανικὰς πολιτείας, καὶ ὅτι κατέστη φύλαρχος ἐπὶ τέλους. Ἀνάγκη τὴν νὰ προβῶμεν.

Τὸ 1090 κατέλαβε διὰ βίας τὸ Ἀλαμούτ· καὶ πάραυτα ἤρχισε τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, τὰ ὅποια ὀνομαστικῶς μὲν ἦσαν νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Αἰγύπτιον Καλιφᾶν, ὄντως δὲ νὰ ἰσχυροποιήσῃ ἑαυτόν. Εἶχεν ἰδεῖν ὅτι τὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐταιρείας ἄθεα δόγματα δὲν ἦσαν ἀρμόδια νὰ κάμωσι σταθεροὺς ὀπαδοὺς· ὅθεν αὐτὸς ὑπεκρίνετο εὐλάβειαν. Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Von Hammer,—

Ἡ μακροχρόνιος πείρα καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐκτεταμένη γινώσις, ἢ τῶν πολιτικῶν καὶ τῆς ἱστορίας βασιυτάτη σπουδὴ, ἐδίδαξαν τὸν Χασσάν ὅτι σύστημα κακότητος καὶ ἄθεον ἐπιφέρει τὸν ὄλεθρον μᾶλλον παρά τὴν στερέωσιν τῶν δυναστειῶν, καὶ τὴν σύγχυσιν μᾶλλον παρά τὴν τάξιν τῶν πολιτειῶν· ὅτι ἡ ἀνομία ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ὁ κανὼν τοῦ ἀρχοντος, ἀλλ' οὐδέποτε ἀρμόζει γὰρ ἦναι ὁ κώδικς τοῦ ὑπηκόου· ὅτι τοὺς πολλοὺς κρατοῦσιν οἱ ὀλίγοι διὰ τοῦ χαλινοῦ τῶν νόμων· καὶ ὅτι ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ θρησκευτικὴ εἶναι τὰ καλλίτερα ἐχέγγυα τῆς ὑπακοῆς τῶν λαῶν καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἡγεμόνων.

Βαθμηδὸν ὁ Χασσάν ἐσύστησε τάγμα ἢ ἀδελφότητα εἰς τὸ Ἀλαμούτ, συγκειμένην ἐκ διαφόρων βαθμῶν ἢ

τάξεων. Ἀρχηγὸς ἦτο φυσικᾶ ὁ ἴδιος, καλούμενος Σείχης· ὑπ' αὐτὸν ἦσαν τρεῖς μεγάλοι προεστώτες· εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν ἦσαν οἱ μεμνημένοι· εἰς τὸν τέταρτον οἱ σύντροφοι, ἢ ἑταῖροι· ὁ πέμπτος συνίστατο ἀπὸ τοὺς εὐλαβεῖς· καὶ ὁ ἕκτος ἀπὸ τοὺς νεοφύτους. Ἐκάστη τάξις εἶχεν ἰδιά της χρέη· τὰ πάντα δὲ ἦσαν διατεταγμένα εἰς τρόπον, ὥστε ὑπερηύξαναν τὴν δύναμιν τοῦ Χασσάν· εἰς τοὺς μεμνημένους ἔδιδε τρεῖς παραγγελίας.—1ον, Ἀδιστάκτως νὰ ὑπακούωσιν αὐτὸν καθ' ὅλα· 2ον, Νὰ φυλάττωσιν ἀπαρβίαστον μυστικότητα· 3ον, Ὅτι ἐσυγχωρεῖτο νὰ ἐρμηνεύωσι τὸ Κοράνιον ὅπως ἠγάπων·—σχεδὸν ὡς νὰ ἔλεγε, Καταπατεῖτε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν. Εὐκόλως βλέπει καθεὶς, ὅτι τὸ τρίτον τῆς διδασκαλίας ἀρθρον ἦτον εἶδος ἀνταμοιβῆς διὰ ὑπακοῆν εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον.

Ὡς πρὸς τὰς κατωτέρας ὁμῶς τάξεις, τοὺς εὐλαβεῖς λόγου χάριν, τὸ σχέδιον ἦτο διάφορον. Ἐπὶ τούτων ὁ Χασσάν ἐνήργει κατὰ τὴν προειρημένην πολιτικὴν, δηλαδὴ, τοῦ δεσμεύειν πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ὑπηκόους διὰ τῆς θρησκείας. Οἱ σύντροφοι ἐχρησίμευαν ὡς ἀπόστολοι διὰ νὰ κάμνωσι προσηλύτους καὶ νὰ διαπραγματεύωνται. Οἱ δ' εὐλαβεῖς διέτρεχαν ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν Μωαμεθανικῶν χωρῶν, δολοφονοῦντες μὲ τὸ ξίφος ὅποιονδήποτε ὁ ἀρχων τοῦ Ἀλαμούτ εὐηρεστεῖτο νὰ διορίσῃ, χωρὶς ποσῶς νὰ ἐξετάζωσι πόθεν εἰς τοῦτο παρεκινεῖτο. Ἡμεῖς δ' εὐκόλως ἐμποροῦμεν νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ πόθος τῆς στερεώσεως τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κράτους ἔφερον αὐτὸν εἰς τὰς τόσον ἀπανθρώπους διαταγὰς. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλούσιοι ἐπιπταν γενικῶς ὑπὸ τὰ ξίφη τῶν εὐλαβῶν· οὕτω δ' ἐνεπνέετο κρύφιος φόβος, ὅστις τὰ μέγιστα ἐβοήθει τὰ σχέδια τοῦ Χασσάν· καθότι οὐδεὶς ἐγνώριζε πόσον ἐγγὺς εὐρίσκετο Ἀσασσίνος τις.

Οἱ Ἀσασσῖνοι γενικῶς ἠγοράζοντο ἢ ἐκλέπτοντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτῶν νέοι ὄντες, ἀνετρέφοντο δὲ μὲ αὐστηροτάτας προφυλάξεις· ἐσπούδαζαν, πρὸ πάντων, τοῦτο νὰ ἐντυπώσωσιν εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν, ὅτι ὁ Σείχης ἦτο παντοδύναμος· καὶ ὅτι οὐχὶ μόνον ἐγκληματικόν, ἀλλὰ καὶ πάντῃ ἀδύνατον ὑπῆρχε νὰ διεκφύγῃ τις τὰς προσταγὰς αὐτοῦ, αἰτινες ἔπρεπε νὰ θεωρῶνται ὡς ἀποκαλύψεις ἐκ Θεοῦ. Εὐκόλως ἐμπορεῖ τις νὰ νοήσῃ ὅποια πρέπει νὰ ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τοιούτων δογμάτων, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐμφυτευομένων, καὶ συνυφαινομένων μετ' αὐτῆς τῶν εὐλαβῶν τῆς ὑπάρξεως. Ἐνεδύοντο λευκά, μὲ ζώνην ἐρυθρὰν καὶ μὲ φέσια κόκκινα, πάντοτε φοροῦντες καὶ ὀξέα ἐγχειρίδια. Ὅτε ὁμῶς εἶχαν νὰ ἐκτελέσωσι παραγγελίαν τινὰ, ἐλάμβαναν παντὸς εἶδους προσχήματα. Ἔργον αὐτῶν ἦτο νὰ ἐκβάλλωσιν ἀπὸ τὸ μέσον ἅπαντας, ὅσους ἐφοβεῖτο ἢ ἐμίσει ὁ Σείχης, περιήρχοντο δὲ πᾶσαν κόγχην τῆς Συρίας καὶ τῶν γειτονευόντων μερῶν. Κατὰ τὴν ἰσχυρὰν φράσιν τοῦ Von Hammer, αἱ αἰχμαὶ τῶν ξιφῶν αὐτῶν ἦσαν πανταχοῦ· αἱ δὲ λαβαὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ

Χασσάν.' Ἐρρέθη ὅτι, ὅποτε οἱ εὐλαβεῖς ἀπητοῦντο νὰ ἐνεργήσωσι κινδυνώδη τινὰ ἢ σπουδαίαν παραγγελίαν, ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπνωτικὸν ἰσχυρότατον, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὁποίου μετεκομίζοντο εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ἀλαμούτ, ὅπου, ἐξυπνοῦντες, εὐρίσκοντο περικυκλωμένοι ἀπὸ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἐρεθίσῃ καὶ νὰ γοητεύσῃ τὴν φαντασίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις. Ἐλέγετο δ' εἰς αὐτοὺς, ὅτι αὕτη ἦτο πρόγευσις τοῦ παραδείσου, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελαν ὑπάγειν, ἐὰν ὑπήκουαν ἀδιστακτικῶς τὰς διαταγὰς τοῦ Σεΐχου. Οὕτω βλέπομεν ὅτι αἱ αὐταὶ σαρκικαὶ καὶ ἀνόσιοι περὶ ἀνταμοιβῶν ἰδέαι ἤρε-

διζαν τοὺς εὐλαβεῖς ὡς τοὺς μεμνημένους, μολονότι κατὰ διάφορον τρόπον.

Ἐχομεν λόγους νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀρκετὸς χρόνος παρῆλθε πρὶν στερεωθῇ τὸ τάγμα ἢ ἡ ἀδελφότης αὕτη. Βαθμηδὸν ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐλκυσθῶσι καὶ ἄλλοι δὲ πύργοι καὶ ἄλλα φρούρια ἦτο χρεῖα νὰ συστηθῶσι, πρὶν γένη φοβερὰ ἡ δύναμις τῶν Ἀσασσίνων. Εἰς ταῦτα πάντα δὲν ἐμποροῦμεν λεπτομερῶς νὰ διατρίψωμεν· ἀλλ' εἰς ἐπόμενον ἄρθρον θέλομεν ἱστορήσειν παραδείγματα τινὰ τοῦ κράτους τῆς ἀδελφότητος, καὶ σχεδιάσειν τὰ τοῦ ἐξολοθρευμοῦ αὐτῆς προηγηθέντα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΖΕΚΙΑΣ.

ΕΖΕΚΙΑΣ, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα, διεδέχθη τὸν πατέρα ἑαυτοῦ Ἀχαζ, τὸ 726 π. Χ. Ἐπαινεῖται δὲ εἰς τὰς Γραφὰς, διότι ἔξῃρε τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ἐξωλόθρευσε τὰ ἄλση, καὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν ὃν ἐποίησε Μωϋσῆς· ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῶν· διέταξε, πρὸς τούτοις, νὰ ἀνοιχθῶσι καὶ νὰ ἐπισκευασθῶσιν αἱ μεγάλαι πύλαι τοῦ ἱεροῦ, καὶ προέτρεψε τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευῖτας νὰ καθαρίσωσι τὸν οἶκον Κυρίου, καὶ νὰ θυσιάσωσιν ἐντὸς αὐτοῦ ὡς ἀρχήτερα. Τὴν ἐξ ἱκανοῦ χρόνου ἡμελημένην ἑορτὴν τοῦ Πάσχα προσεκάλεσεν οὐχὶ μόνον τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὑπηκόους νὰ φυλάττωσιν, ἀλλὰ καὶ ἅπαντα τὸν Ἰσραὴλ. Τινὲς μὲν ἐχλεύασαν τὴν πρότασιν· πολλοὶ ὅμως, ὑπακούσαντες, σεμνοπρεπῶς ἐώρτασαν. Ἐπεμελεῖτο δὲ ὥστε καὶ νὰ ἐνεργῶνται οἱ περὶ τοῦ ναοῦ φρόνιμοι κανονισμοί, καὶ τακτικῶς ἐχορήγῃ τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευῖτας.

Μετά τινος χρόνου, ὁ Ἐζεκίας ἀπετίναξε τὸν ζυγὸν τῶν Ἀσσυρίων, ἀσυντελής γενόμενος· ἐνίκησε δὲ καὶ τοὺς Φυλισταίους, καὶ ἐλεηλάτησε τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐπισκεύασε καὶ ὠχύρωσε τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐναπεταμίευσεν ὄπλα καὶ ζωτροφίας, διώρισεν ἀξιόους στρατηγούς, ἐφράξε τὰς πηγὰς, αἵτινες ἦσαν ἐξω τῆς πόλεως, καὶ διέδηκε τὰ πάντα ὥστε νὰ κάμῃ ἐρρωμένην ἀντίστασιν. Ὁ Σενναχηρίμ ἐφώρμησεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ καθυπέταξε πᾶσαν σχεδὸν κωμόπολιν· ὁ δ' Ἐζεκίας, βλέπων ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας, μεθ' ὧν εἶχε συμμαχήσειν, δὲν ἤρχοντο εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἔστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀσσύριον, ζητῶν εἰρήνην. Ὁ Σενναχηρίμ ἀπῆτησε τριακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τριάκοντα τάλαντα χρυσοῦ. Διὰ νὰ συνάξῃ δὲ τοσαύτην ποσότητα ὁ Ἐζεκίας, ἐκένωσε τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ

Καὶ ἔλαβεν Ἐζεκίας τὰ βιβλία ἐκ χειρὸς τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐτὰ· καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον Κυρίου, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὰ Ἐζεκίας Ἰνατίου Κυρίου. Δ'. Βασιλ. ε'. 14.

παλατίου, καὶ ἀπέσπασε τὰς χρυσαῖς πλάκας, μεθ' ὧν εἶχεν ἐπικαλύψειν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ. Αὐστηρῶς ὅμως ἐτιμωρήθη ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἀπιστία του· διότι, ἀντὶ

ν' ἀποσύρη τὰ στρατεύματα ὁ Σενναχηρίμ, ἔστειλε τρεῖς τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν ἀπὸ Λαχίς, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρκει, εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπαιτῶν νὰ παραδοθῇ. Ὁ Ἐζεκίας ἐπεμψε τὸν Ἐλιακίμ, Σωμνάς, καὶ Ἰωὰς, ν' ἀκούσωσι τὰς προτάσεις αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ῥαφάκης ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ὑβριστικώτατα. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἐζεκίας, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον Κυρίου, καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προφῆτην. Ὁ Σενναχηρίμ, εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, σηκωθείς ἀπὸ Λαχίς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Λοβνά· ἐκεῖ δὲ μαθὼν ὅτι Θαράκ, ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας, ἤρχετο κατ' αὐτοῦ, ὑπῆγε νὰ τὸν συναντήσῃ· ἀπέστειλε δὲ πρὸς τὸν Ἐζεκίαν γράμματα, διαλαμβάνοντα ὅτι οὐδεμίαν πεποίθησιν ἔπρεπε νὰ ἔχη εἰς τὸν Θεὸν αὐτοῦ. Λαβὼν ταῦτα ὁ Ἐζεκίας, ἀνέβη εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὰ ἐναντίον Κυρίου, καὶ εἶπε, — Κύριε, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, σὺ εἶ ὁ Θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· κλῖνον, Κύριε, τὸ σὺς σου, καὶ ἀκουσον· ἀνοιξον, Κύριε, τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, καὶ ἴδε καὶ ἀκουσον τοὺς λόγους Σενναχηρίμ, οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίξεν Θεὸν ζῶντα· ὅτι ἀληθεῖα, Κύριε, ἠρήμωσαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων τὰ ἔθνη, καὶ ἔδωκαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ, ὅτι οὐ θεοὶ εἰσιν, ἀλλ' ἡ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, ξύλα καὶ λίθος, καὶ ἀπόλεσαν αὐτοὺς· καὶ νῦν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ γνώσκονται πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς, ὅτι σὺ Κύριος ὁ Θεὸς μόνος. Κατὰ συνέπειαν τῆς δεήσεως ταύτης, ἔστειλεν ὁ Κύριος τὸν προφῆτην Ἡσαΐαν, νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν βασιλέα ὅτι ὁ Σενναχηρίμ δὲν ἔμελλε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὴν πρώτην δὲ νύκτα μετὰ τὴν πρόρρησιν ταύτην ἐξωλόθρευσεν ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀσσυρίων 185,000, καὶ ὁ Σενναχηρίμ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν Νινευῆ.

Μετ' ὀλίγον ἠρρώστησεν ἐπικίνδυνον ἀσθενεῖαν ὁ Ἐζεκίας· καὶ ὁ Ἡσαΐας, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν, εἶπε, «Ἐντεταί τῶ οἴκῳ σου, ἀποθνήσκεις σὺ, καὶ οὐ ζήσῃ.» Ὁ δ' Ἐζεκίας ἔστρεψεν εἰς τὸν τοῖχον, καὶ προσυχήθη· τὴν δέησιν ταύτην ἀκούσας ὁ Κύριος, ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ Ἡσαΐου, «Ἐγὼ ἴασομαί σε, καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη» ἐνήργησε δὲ καὶ θαῦμα πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τούτου. Μετὰ τὴν ἀναλαβὴν αὐτοῦ συνέγραψεν ᾠδὴν εὐχαριστήριον ὁ Ἐζεκίας, τὴν ὁποίαν ὁ Ἡσαΐας δεφύλαξεν εἰς κεφ. λή. 10, 11.

Μαθὼν τὸ θαῦμα τοῦτο ὁ Μαρωδάχ Βαλαδάν, βασιλεὺς Βαβυλωνῶν, ἔστειλε γράμματα καὶ δῶρα εἰς τὸν Ἐζεκίαν. Ὑπερευχαριστηθεὶς δὲ ὁ ἀδύνατος βασιλεὺς μὲ τὸ διὰ τῆς πρεσβείας ταύτης σέβας, ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους πάντας τοὺς θησαυροὺς, τὰ ἀνώματα, καὶ τὰ πολύτιμα σκεύη, τίποτε μὴ κρύψας. Προεῖπεν ἔπειτα ὁ Ἡσαΐας ὅτι ὁ καιρὸς ἔμελλε νὰ ἔλθῃ, καθ' ὃν ὅλα ὅσα εἶχε δεῖξεν, ἤθελαν μεταφερθῆν εἰς τὴν

Βαβυλωνά, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἤθελαν γενεῖν εὐνοῦχοι εἰς τὸ παλάτιον ἐκείνου τοῦ βασιλέως.—Τὰ τέλη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπέρασεν ἀταράχως ὁ Ἐζεκίας, ἀπεταμίευσεν πλοῦτη μεγάλη, ἔφερεν ὕδωρ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέθανε π. Χ. 698. Τὰ ἱερά συγγράμματα ἐπαινοῦσι τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀξίαν του, καὶ ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ἔχει ἐγκώμιον αὐτοῦ, κεφ. μζ'.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα 185 σχολεῖα πρώτου βαθμοῦ, ἐξ ὧν 17 εἶναι διὰ τὰ κοράσια. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς φοιτητῶν εἶναι σήμερον 26,995, καὶ κατ' ἔτος αὐξάνει ὑπὲρ τὰς 2000· ἐκτὸς τῶν σχολείων τούτων εἶναι καὶ ἄλλα ἀτελεῖ 350, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνεγνωρίσθησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα μαθητεύουν φοιτηταὶ ὑπὲρ τὰς 10,000.

Τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶναι 26 εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ πόλεις ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης καὶ τῶν μέσων. Οἱ ἐν αὐτοῖς φοιτῶντες εἶναι σήμερον περὶ τὰς 3500. Τὰ γυμνάσια εἶναι τέσσαρα, εἰς Ἀθήνας, Ναύπλιον, Σύραν, καὶ Πάτρας. Οἱ ἐν αὐτοῖς φοιτηταὶ εἶναι περὶ τοὺς 600.

Εἰς ταῦτα προστίθενται τὸ ἐν Πειραιεῖ στρατιωτικὸν σχολεῖον, τὸ ὄρφανοτροφεῖον, τὸ ἐν Ἀθήναις σχολεῖον τῶν τεχνῶν, καὶ τὸ Πανεπιστήμιον· ἐκ τούτων δὲ ἀπάντων ἐξάγομεν ὅτι ἔχομεν 590 σχολεῖα καὶ 45,000 μαθητὰς. Ἐὰν δὲ τις συγκρίνῃ ταῦτα πρὸς τὸν ὀλόκληρον πληθυσμὸν τοῦ Βασιλείου, ὅστις δὲν ὑπερβαίνει τὰς 800,000, εὐκόλως πείθεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως δικαιολογεῖ ἀρκούντως τὴν κυβέρνησιν.—ΕΛΛΗΝ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ.

ΤΑ κυριώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Ἑρμοπόλεως εἶναι τὸ Γυμνάσιον, τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Ἀρρένων, δύο Ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν Κορασίων, τὸ Ἑλληνικὸν τῶν Κορασίων, καὶ τὸ Φιλελληνικὸν Παιδαγωγεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰδεσίμου Φ. Χίλδνερ.

Τὸ Γυμνάσιον ἔχει, ἐκτὸς τοῦ Γυμνασιάρχου, τέσσαρας Καθηγητὰς, ἓνα Σχολάρχην, καὶ δύο Διδασκάλους· μαθητὰς δὲ περὶ τοὺς 300. Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Ἀρρένων ἔχει 300 μαθητὰς. Τὰ δύο Ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν Κορασίων περιέχουν 355 κοράσια· τὸ δ' Ἑλληνικὸν τῶν κορασίων, 45. Ὑπάρχει καὶ Νηπιακὸν μὲ 60 παιδία. Τὸ ὅλον τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ἀνωτέρω σχολεῖα, ὑπὲρ τοὺς 1000. Ἀνηγέρθη ἐσχάτως καὶ δεύτερον Ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον, χωρητικὸν 300 ἀρρένων καὶ ἰσαριθμῶν κορασίων.

Τὸ Φιλελληνικὸν Παιδαγωγεῖον περιλαμβάνει παῖδας καὶ κοράσια 600. Διαιρεῖται δὲ εἰς Ἑλληνικὸν τῶν Παίδων, Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Παίδων, καὶ Νηπιακὸν τῶν Παίδων· ὡσαύτως καὶ εἰς Ἑλληνικὸν, Ἀλληλοδιδασκτικὸν, καὶ Νηπιακὸν τῶν Κορασίων. Ἀριθμὸς διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, 12. Μαθήματα, ἐκτὸς τῶν κατωτέρων κλάδων, ἡ Ἑλληνικὴ, Γαλλικὴ, καὶ Ἀγγλικὴ Γλῶσσα, Γεωμετρία, Ἰχνογραφία, Ζωγραφικὴ, φωνητικὴ Μουσικὴ, κτλ.—ΕΡΜΟΠΟΛΙΤΗΣ.